

Рівненська державна обласна бібліотека

Рівненське обласне відділення Фонду соціального захисту інвалідів

Видається за підтримки Посольства США в Україні *** LEAP-plus

Інва.net

Інформаційний
бюлетень

Вип.7

Рівне — 2004

<p>Інформаційний бюлетень „Інва.net” підготовлений за підтримки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Посольства США в Україні • Рівненського обласного відділення Фонду соціального захисту інвалідів – керуючий Белан Олег Степанович <p>33028, м. Рівне, вул. Замкова, 10-а/1 тел.: (0362) 265-880</p> <p>E-mail: inval@ukrwest.net</p>	<p>Керівник проекту – Раїса Щербан</p> <p>Висловлюємо ширю вдячність за фінансову підтримку у випуску інформаційного бюлетеня:</p> <p>Всеукраїнському об’єднанню „Держава”</p>
<p>33028, м. Рівне, пл. Короленка, 6 тел.: (0362) 221-174, 222-121</p> <p>E-mail: library@libr.rv.ua</p> <p>http://libr.rv.ua</p>	

<p>Випуск підготували працівники Рівненської державної обласної бібліотеки</p> <ul style="list-style-type: none"> • Раїса Щербан – заступник директора; • Світлана Ступницька – завідувача відділом; • Алла Литвинюк – провідний методист. <p>Комп’ютерний набір:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Марія Басіч – спеціаліст сектору „Регіональний портал”. 	<p style="text-align: center;">Зміст</p> <p>Переднє слово 2</p> <p>Колонка партнера 3</p> <p>Про те, що потрібно знати 6</p> <p>Лікувальні заклади 15</p> <p>Спеціальні заклади: 17</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Інтернатні установи для дітей з проблемами уповільненого розвитку;</i> • <i>Спеціальні загальноосвітні школи-інтернати;</i> • <i>Дитячі садки-школи для дітей-інвалідів;</i> • <i>Навчальні заклади</i> <p>Громадські організації 25</p> <p>Право 32</p> <p>Поради психолога 35</p> <p>Корисні поради 47</p> <p>Спеціальні олімпіади 50</p> <p>Панорама подій України 55</p> <p>Панорама подій регіону 56</p> <p>Творчість 61</p> <p>Повір у себе 65</p> <p>Рекомендована література 68</p> <p>Анкета</p>	
--	--	--

**Повну електронну версію бюлетеня можна
переглянути на сайті
<http://libr.rv.ua>**

*Рівненська державна обласна бібліотека не несе
відповідальності за достовірність інформації наданої
установами та організаціями*

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Шановні читачі!

Кожного дня на землі народжується чиясь життя. І так вже є, що кожного дня на світ народжуються діти, яких ми називаємо дітьми з особливими потребами, особливими тому, що через свою ту чи іншу неповносправність вони потребують нашої уваги. За даними ООН в світі нараховується 450 млн. людей з порушеннями психічного та фізичного розвитку. Це складає 1/10 від загальної кількості населення планети. В Україні кількість дітей-інвалідів перевищує 135 тисяч. Статистика ВООЗ свідчить, що 3% усіх дітей народжуються з порушеннями розумового розвитку. В області за статистичними даними Управління охорони здоров'я ОДА станом на 1.01.2004 року на диспансерному обліку у лікарів психіатрів знаходилось 2037 дітей до 17 років, які страждають розумовою відсталістю.

Діагноз „Ваша дитина буде не така як інші діти, ваша дитина буде інвалідом” викликає у батьків шок, немов землетрус руйнує усі вибудовані ними мрії та сподівання, з якими пов'язували вони своє і дитини щастя. А ще – панічний страх і питання „Як жити?”

Інформаційний бюлетень адресований, насамперед, батькам дітей з порушенням розумового розвитку. Бо ніщо для дитини не є таким важливим як сім'я. Без любові та підтримки батьків дитина не зможе долати життєві перешкоди. Вміщена інформація буде корисною і для вчителів, вихователів корекційних, загальноосвітніх закладів, волонтерів. А ще ця інформація для нас. Бо розвиток та щастя неповносправної дитини – це не лише турбота батьків. Це справа усього суспільства. Відомий генетик, професор Жером Лежен писав: „Цивілізованість суспільства визначається його ставленням до людей неповносправних, стареньких, немічних”. Бо цивілізоване суспільство – це таке, для якого найбільшою цінністю є людина, а тому життя, щастя кожної людини, а особливо тих, хто не може про себе подбати є турбота всіх. Ми відповідаємо один за одного...

Я висловлюю щирю подяку за фінансову підтримку бюлетеня Я.М. Конику, В.Н. Малихіну, В.І. Тимошук. За надану інформацію – Н.Ф. Глибович, В.О. Кучеру, С.В.

Шаргородській, В.С. Галябару, Л.А. Завацькій. А ще команді бібліотечних працівників РДОБ, які протягом двох років готують інформаційний бюлетень.

Р.Щербан

КОЛОНКА ПАРТНЕРА

04070, м. Київ,
вул. Гр. Сковороди, 17-В
Тел.: 467-76-49

ОСНОВНІ ДУХОВНО-МОРАЛЬНІ ПОСТУЛАТИ Всеукраїнського громадського об'єднання “ДЕРЖАВА”

- *Поводься з іншими так, як ти хочеш, щоб поводитись з тобою.*
- *Зміцнюй своє тіло й душу, просвітлюй розум.*
- *Працюй так, щоб після тебе нічого не переробляли.*
- *Будь завтра кращим, ніж ти є сьогодні і був учора.*
- *Не дозволяй сильним принижувати слабких.*
- *Не залишай без своєї турботи хворих, не забувай про бідних.*
- *Шануй літніх людей, як батьків, люби юних, як братів.*
- *Не май гордині ні в розумі, ні в серці.*
- *Довідавшись про хороше, пам'ятай його, а чого не знаєш, тому вчися.*
- *Живи для Батьківщини та люби людство.*

Обласна організація Всеукраїнського об'єднання “Держава”

Тимошук Валентина Іванівна –
голова Рівненської обласної
організації ВО „Держава”.

Осередок ВО „Держава” на Рівненщині створено в грудні 2002 року. Його мета – об’єднання активних і відповідальних громадян України. Пріоритети діяльності – зміцнення та поширення духовних начал і збереження культурних витоків буття українського народу. В області діє 7 районних і міських осередків. За невеликий проміжок часу обласною організацією “Держава” зроблено немало добрих справ, започатковано різноманітні за змістом напрямки підтримки незахищених верств населення, дітей, ветеранів, пенсіонерів, проведено низку заходів у районних центрах області та м. Рівне. Зокрема, ВО „Держава”:

- надало підтримку обласному центру інвалідного спорту “Інваспорт” у проведенні святкового вечора “Наша спортивна гордість”. Найкращим спортсменам-інвалідам вручені цінні подарунки;

- виступило співорганізатором шахового турніру в інвалідному клубі “Повір у себе” м. Сарни;

- вручило юним футболістам м. Острога та села Вельбівне Острозького району м’ячі і футболки, а їхньому тренеру-інваліду Юрію Матвійчуку спортивний костюм;

- передплатило десятьом малозабезпеченим пенсіонерам м. Острога районну газету;

- вручило різдвяні подарунки дітям-інвалідам та учням недільних шкіл м. Рівне та області (440 дітей);

- забезпечило паломницькі поїздки до Почаївської Лаври вихованцям недільних шкіл та дітям з малозабезпечених сімей Здолбунівського, Млинівського, Рівненського, Корецького, Дубенського районів;

- вирішило проблеми щодо забезпечення побуту, харчування та організації дозвілля в таборі вихованців

недільних шкіл Рівненського, Здолбунівського, Корецького, Сарненського, Млинівського районів. Загалом протягом п'яти змін, кожна з яких тривала 15 днів, відпочило 200 дітей;

- зніціювало проведення естафети пам'яті, присвяченої 60-річчю визволення України від фашистських загарбників;
- подарувало Національному університету “Острозька академія” підбірку духовної літератури для факультету християнської етики і моралі;
- забезпечило недільні школи області духовною літературою.

Надало можливість 15 тис. школярам області стати учасниками Всеукраїнського конкурсу „Щоденник добрих справ”, головні призи якого – 300 путівок до Міжнародного дитячого центру “Артек”.

За підтримки ВО “Держава” вийшла у світ:

- високодуховна ілюстрована книга про археологічні знахідки, виникнення, історію та розвиток писанки і мистецтва писанкарства **“Великодня веселка”**;
- програма **“Православний календар”** на першому національному каналі.

ВО „Держава” разом із Свято-Троїцьким Іонинським монастирем видає ілюстрований журнал для молоді **“Отрокцка”**, а також журнал для дітей **“Божа нивка”**. Ці видання насичені матеріалом на історичну, духовну тематику, що зацікавить будь-якого читача, адже форма і зміст у виданнях напрочуд гармонійно поєднані.

Своїми благодійними проектами, добрими конкретними справами Всеукраїнське об'єднання “Держава” заявило про себе на теренах Рівненщини, об'єднуючи небайдужих, творчих особистостей, готових, віддати часточку своєї душі на милосердні, добродійні починання.

ВО „Держава” долучилося до випуску цього числа інформаційного бюлетеня „Інва.net”.

ПРО ТЕ, ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ
ПРОБЛЕМИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СІМ'Ї, ЯКА
ВИХОВУЄ ДИТИНУ З ОСОБЛИВИМИ
ПОТРЕБАМИ

Одна з нагальних проблем соціуму, що вимагає розв'язання – соціально-педагогічна і психологічна допомога сім'ї, яка має дитину з фізичними, розумовими та психічними вадами.

Хвороба, дефект чи стан дитини породжує соціальні, педагогічні, психологічні проблеми в сім'ї.

Сприятливий психологічний клімат в сім'ї – основа позитивного розвитку дитини і, навпаки, дезорганізація сімейного життя негативно впливає на розвиток дитини і підвищує ризик виникнення вторинних симптомів інвалідності – психічних порушень.

Характеристика психічних порушень
дітей з розумовою відсталістю

Несформованість і відставання рухової сфери, недосконалість управління рухами знаходиться в тісній залежності від тяжкості основного дефекту, пов'язаного з ураженням ЦНС, що порушує структуру і функції всіх психічних процесів, які охоплюють не тільки інтелект, але і емоції, волю, поведінку.

Психіка розумово відсталих дітей характеризується проявами, які необхідно враховувати при заняттях фізичними вправами.

1. Стійке порушення пізнавальної діяльності проявляється у відсутності потреби в знаннях, млявості розумової діяльності, невмінні аналізувати і узагальнювати, з сукупності виділяти головне,

проводити порівняння, знаходити схожість, оцінювати себе і свою роботу.

2. Сповільнений темп і об'єм сприйняття, формування знань, освоєння рухових дій вимагають багато часу. Труднощі сприйняття простору і часу заважають орієнтуватися в тому, що оточує, сприймати внутрішні взаємозв'язки.

3. Пам'ять характеризується слабким розвитком і низьким рівнем запам'ятовування, збереження, відтворення. Особливо виникають труднощі в свідомому запам'ятовуванні. Те, що утримується механічною пам'яттю, теж швидко забувається. Це стосується, як словесного матеріалу, так і руху. Тому кожна фізична вправа, речитатив вимагають багаторазового повторення, причому краще запам'ятовуються яскраві, емоційні переживання, що викликали інтерес.

4. Увага характеризується незначною зосередженістю, трудностю розподілу, сповільненістю переключення. Діти не можуть довго зосереджуватися на одному об'єкті, швидко відволікаються. Це проявляється в тому, що при виникненні будь-яких труднощів діти прагнуть їх уникнути і переключаються на щось інше, цікавіше.

5. Мовна діяльність розвинена недостатньо, причому страждають всі її сторони: фонетична, лексична, граматична. Причиною є порушення взаємозв'язку між першою і другою сигнальними системами. В результаті відмічаються труднощі звукобуквенного аналізу і синтезу, сприйняття і розуміння мови, що знижує потребу в мовному спілкуванні. Встановлено: тільки 30% дітей, що навчаються в 1-2 класах з легкою розумовою відсталістю мають відносно необхідний рівень розвитку мови, у

інших 70% – системне порушення мови різного ступеня тяжкості.

6. Емоційно-вольова сфера також має ряд особливостей. Відмічається недорозвинення, нестійкість емоцій, відсутність відтінків переживань, нечіткість власних намірів. Спостерігаються випадки або емоційного спаду, або підвищеного збудження, або байдужості. У дітей цієї категорії відмічається недорозвинення ігрової діяльності, вони із задоволенням грають у відомі, освоєні рухові ігри і насилу засвоюють нові.

При відмінності психофізичних характеристик, властивих дітям різного ступеня розумової відсталості виділяються загальні риси. Найбільш характерною з них є занижена самооцінка. Залежність від батьків (або опікунів) ускладнює формування себе як особи, яка відповідає за свою поведінку. Цьому сприяє низький рівень у спілкуванні, затримка вербального розвитку, пасивність, відсутність ініціативи. Агресивність, деструктивна поведінка розглядається як артефакт, викликаний ситуацією, сімейним і громадським вихованням, а можливо, це єдиний спосіб захисту або бажання подолати загальну байдужість і звернути на себе увагу.

Спрямованість фізкультурно-оздоровчої роботи повинна апелювати не тільки до підвищення фізичного і інтелектуального потенціалу дитини, але й до корекції механізмів психологічного захисту.

Освоєння цінностей адаптивної фізичної культури сприяє розвитку самоорганізації, самодисципліни, потенціє творчі здібності, підносить спосіб мислення і діяльності, налаштовує на пошук власного, можливо єдиного шляху самореалізації. У цьому процесі когнітивний дефіцит може перейти в сферу

діяльності конкретного характеру, відповідного інтересам дитини. Важливим в цій ситуації може стати відношення дорослих до дитини: заохочення, похвала, позитивна оцінка навіть за найменші перемоги.

Шапкова Л.В. Средства адаптивной физической культуры: Методические рекомендации по физкультурно-оздоровительным и развивающим занятиям детей с отклонениями в интеллектуальном развитии. – М.: Советский спорт, 2001. – С. 11-15.

* * *

Існує безліч методів компенсації дефекту. Коригування психофізичного стану, нормалізації поведінки дитини залежить від характеру хвороби. Однак з великої кількості завдань, що стоять перед батьками, можна виділити основні:

1. Не зважаючи на інвалідність дитини, необхідно ставитися до неї, як до дитини з особливими потребами, яка вимагає спеціального навчання, виховання і догляду.

2. За допомогою спеціальних рекомендацій, порад та інструкцій дефектолога, соціального педагога, лікаря чи реабілітолога поступово й цілеспрямовано:

- навчати дитину альтернативних способів спілкування;
- навчати основних правил поведінки;
- прищеплювати навички самообслуговування;
- формувати вміння, що допоможуть подолати стреси;
- виявляти та розвивати творчі здібності;
- розвивати зорове, слухове, тактильне і кінестетичне сприйняття (сенсорне виховання).

3. Створювати середовище емоційної безпеки:

- дитина має виховуватися в атмосфері любові та добрих стосунків між усіма членами сім'ї;

- батьки повинні підтримувати нормальні взаємостосунки, не з'ясовувати їх у присутності дитини, особливо з приводу її інвалідності чи проблем, пов'язаних з нею;

- слід додержуватися постійного режиму дня;

- треба позбавитися небезпечних предметів і речей, а також таких, що спричиняють у дитини страх чи іншу негативну емоційну реакцію.

4. Відвідувати групи підтримки і взаємодопомоги, де можна відверто висловлювати свої думки і виражати почуття, дістати підтримку і практичну інформацію від інших батьків.

5. Батьки повинні навчитися:

- поважати дитину;

- сприймати її такою, яка вона є;

- хвалити і заохочувати до пізнання нового;

- стимулювати до дії через гру, розвивати спонтанну ігрову активність;

- розмовляти з дитиною, слухати її;

- надавати дитині можливості вибору в їжі, одязі, іграшках;

- спостерігати за нею, розпізнавати, в якому емоційному стані вона перебуває, вести щоденник;

- не боятися кожну хвилину за її життя;

- не піддаватися всім примхам і вимогам дитини;

- не вимагати від неї того, що вона не здатна зробити;

- бути реалістом щодо своїх можливостей;

- пробачати собі, якщо справи йдуть не дуже добре;

- підтримувати один одного і допомагати один одному;

- приймати допомогу від інших;
- не забувати про себе, ставитися до себе позитивно, розвивати в собі почуття гумору;
- брати тайм-аут.

Розв'язати ці завдання можна лише тоді, коли батькам надати своєчасну соціально-педагогічну і психологічну допомогу.

Соціальна робота з батьками, що мають дитину-інваліда: метод. рекомендації на допомогу соціальним працівникам. – Рівне, 2002. – С. 15-16.

ПОРУШЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: ПРИЧИНИ, ПРОЯВИ, ШЛЯХИ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Галябар Василь Савович – головний дитячий психіатр Рівненського управління охорони здоров'я

Відхилення від середнього значення розвитку інтелекту трапляються досить часто.

Більш як у 10% всіх дітей – низькі показники інтелекту, що згідно з сучасними науковими поглядами мають психіатричний діагноз.

Розрізняють дві групи хворобливих станів.

I – це стан затримки психічного розвитку, коли маємо сповільнення темпів розвитку або вираженість диспропорції розвитку однієї сфери (мови, моторики, волі), при збереженій здатності до логічного мислення. В цих випадках спостерігається недостатність загальної кількості знань, незрілість суджень, переважання інтересів притаманних більш молодшому віку, значне порушення активної уваги.

В Рівненській області в 2003 р. на обліку у психіатра перебували – 1280 дітей з затримкою психічного розвитку.

І – це розумова відсталість, або олігофренія – стан загального недорозвитку психіки в результаті спадкової зумовленості або раннього ураження головного мозку, або неправильного виховання. В Рівненській області в 2003 р. перебувало на обліку у психіатра 1263 дітей з олігофренією. Серед причин порушення інтелекту слід перш за все вказати на різні захворювання головного мозку плоду, генетичну недосконалість, перенесені гіпоксії (кисневе голодування) плоду, нейроінфекції і т.д. Чим тяжчі органічні порушення центральної нервової системи (ЦНС), тим важчі форми розумової відсталості.

Затримки психічного розвитку.

Характерним є часткове ушкодження ЦНС. Тому і відставання носить не тотальний, а частковий характер. Може бути лише запізнілий розвиток мови або здатності до рахування, або тонкої моторики, або просторової орієнтації, або зору, слуху, уваги, письма. Інколи на перше місце виходить не по віку дитяча поведінка, тобто запізніле дозрівання самокритики, волі, контролю за своїми вчинками.

Діти з затримкою розвитку в усьому світі складають 50,4% всіх учнів, які систематично не встигають в навчанні.

Для таких дітей допомога полягає в своєчасному розпізнаванні вади розвитку і негайному призначенні медико-психоло-педагогічної реабілітації.

Крім лікарів (психіатра, невролога, педіатра, окуліста, сурдолога), такі діти потребують уваги логопеда, дефектолога, фахівця з ЛФК, масажиста. А

інколи допомога неможлива без оперативного втручання (як при ДЦП), або слухопротезування, підбору окулярів і т.д.

Так як розвиток іде відносно повільно, необхідно індивідуально, дозовано подавати шкільну програму. В Рівненській області функціонують класи для дітей з підвищеною педагогічною корекцією і окремі школи-інтернати відповідно до проблеми дитини (для дітей з вадами зору, слуху, опорно-рухового апарату і т.д.). Направлення до спецзакладів надає лише *Обласна психолого-медико-педагогічна консультація*, що знаходиться за адресою: *м. Рівне, вул. В.Чорновола, 74, РОІППО, III поверх.*

При олігофренії характерним є поєднання вад мови, моторики із порушеною здатністю до абстрактного мислення.

Для кращого вивчення і планування допомоги таким дітям, розроблені міжнародні тести діагностики ступеня розумової відсталості. В основі цих тестів лежить ідея порівняння знань, вмінь, навичок конкретної дитини з середнім значенням цих же показників для кожної вікової групи. Якщо реальна дитина знає 80% дослідженої інформації то вона має коефіцієнт інтелекту (IQ)-80; якщо знає рівно стільки як в середньому ровесники – то IQ=100, якщо це геніальна дитина, то IQ може бути вище 120.

Відповідно до рівня IQ дітей умовно розділяють за ступенем розумової відсталості: IQ-80-120 – здорові, IQ-70-79 – ЗПР, IQ-50-69 – легка розумова відсталість, IQ-35-49 – помірна розумова відсталість, IQ-30-34 – тяжка розумова відсталість, IQ – до 20 – глибока розумова відсталість.

Слід підкреслити, що цей поділ є умовним. Трапляється так, що людина з легкою розумовою

відсталістю є більш безпорадна в житті (через супутні порушення окремих аналізаторів або мови), ніж людина з помірною розумовою відсталістю, але вона є правильно вихована і без значних фізичних вад.

Головним завданням близьких дитини і фахівців є своєчасна якісна діагностика ступеня і форми розумової відсталості, для того щоб забезпечити адекватне сприйняття дитиною навчання, задовольнити соціальними правами, створити коло для спілкування дитини і таким чином допомогти жити на максимально можливому для неї рівні.

ЛІКУВАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Рівненський обласний центр медико-соціальної реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи

33000, м. Рівне, вул. Київська, 60

Тел./факс 28-75-81.

Головний лікар – Глибович Наталія Федорівна.

Завдання центру: рання діагностика, раннє лікування, рання медична та соціальна реабілітація.

В центрі надається висококваліфікована консультативно-діагностична та лікувально-реабілітаційна допомога дітям з усіх районів області. В роботі застосовуватиметься прогресивна концепція під назвою „Тандем”, затверджена Всесвітньою організацією охорони здоров'я, яка полягає у гармонійному поєднанні медичного та соціального аспектів реабілітації.

Для кожної дитини-інваліда створюється індивідуальна реабілітаційна програма, розроблена з урахуванням рівня її розвитку та можливостей.

Рання соціальна реабілітація дітей-інвалідів проводиться без відриву від сім'ї. До реабілітаційного процесу активно залучаються батьки та родичі.

З метою підтримки медико-соціальної реабілітації дітей-інвалідів для залучення позабюджетних коштів, благодійної, меценатської та гуманітарної допомоги створений благодійний фонд „Світ матері і дитини”.

Обласна психіатрична лікарня № 1
35800, м. Остріг, пр. Незалежності, 40.
Головний лікар – Масвський Павло Іванович.
Тел.: 8 (03654) 2-21-46.

Обласна психіатрична лікарня № 2
34500, Сарненський р-н, с. Орлівка.
Головний лікар – Каленюк Анатолій Федорович.
Тел.: 8 (03655) 3-20-58.

Центр психічного здоров'я населення
33001, м. Рівне, вул. Дворецька, 46-48.
Генеральний директор – МIRONIYK Ігор Ярославович.
Тел.: 8 (0362) 63-30-82.
Амбулаторне відділення – 22-23-14.
Стационарне відділення – 63-30-82.

Рівненський міський територіальний центр медико-соціального обслуговування та реабілітації інвалідів з порушенням опорно-рухового апарату

33028, м. Рівне,
вул. В. Чорновола, 40/56.
Тел./факс 8 (0362) 260-701, 260-579, 265-970.
Директор – Гаврилюк Наталія Степанівна.
Детальніша інформація про реабілітаційну медико-соціальну діяльність центру див. «Inva.net» Вип. 2.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

ІНТЕРНАТНІ УСТАНОВИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПРОБЛЕМАМИ УПОВІЛЬНЕНОГО РОЗВИТКУ

Мирогощанський дитячий будинок-інтернат

35623, Рівненська область, Дубенський р-н,
с. Мирогоща, вул. Патолічева, 11.
Тел.: 8 (256) 7-72-81.

Директор: Герасимчук Юрій Петрович.

Мирогощанський дитячий будинок-інтернат III профілю для хлопчиків є соціально-медичною установою, де проживають і виховуються 105 дітей-інвалідів з вадами психічного, розумового та фізичного розвитку.

Для проведення та організації виховного процесу та дозвілля дітей-інвалідів інтернат забезпечено спортивним інвентарем, закуплено м'ячі, обручі, скакалки. Ігрові кімнати обладнані роздатковим матеріалом, настільними іграми, придбано ігрову приставку.

З метою вдосконалення організації соціально-побутової адаптації та корекційно-виховної роботи з вихованцями будинку-інтернату проводяться святкові ранки, розваги, спортивні свята.

Для покращення обслуговування соціально-незахищених громадян при Мирогощанському дитячому будинку-інтернаті, поряд з молодіжним, створено психоневрологічне відділення для дорослих на 35 місць.

У молодіжному відділенні діти знаходяться до досягнення 25-річного віку.

Для вихованців, яким виповнюється 16 років, згідно із чинним законодавством призначається пенсія,

яка використовується для придбання продуктів харчування, одягу та взуття.

Рівненський спеціальний дошкільний дитячий будинок для дітей з порушеннями мови та затримкою психічного розвитку

33010, м. Рівне, вул. Олеся, 16.

Тел.: (0362) 5-30-75.

Директор: Ярмошевич Алла Євгенівна.

Категорія: діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, з вадами мови.

Ясениницький дитячий будинок спеціального призначення

35336, Рівненський р-н, с. Ясениничі.

Тел.: (0362) 27-52-41.

Директор: Копера Степан Михайлович.

Категорія: діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, з вадами розумового розвитку.

* * *

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІ ШКОЛИ-ІНТЕРНАТИ

В. Межиріцька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат для розумово-відсталих дітей (допоміжна школа-інтернат)

34725, Корецький р-н, с. В.Межирічі

Тел.: (251) 3-11-53.

<http://www.vm-orphanage.kiev.ua/>

Директор: Малиновський Олександр Леонідович.

Категорія: розумово-відсталі.

Дубенська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат для дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку + реабілітаційні класи

35600, м. Дубно, вул. Фабрична, 6.

Тел.: (256) 2-03-08.

Директор: Філенко Олександр Миколайович.

Категорія: розумово-відсталі.

Клеванська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат для розумово-відсталих дітей (допоміжна школа-інтернат)

35311, Рівненський р-н, смт. Клевань, вул. Заводська, 3.

Тел.: (0362) 27-12-80.

Директор: Марцинковський Володимир

Володимирович.

Категорія: Розумово-відсталі.

Костопільська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I-II ступеня для дітей із наслідками ДЦП + реабілітаційні класи

35000, м. Костопіль, вул. Пушкіна, 3.

Тел.: (257) 2-17-83.

Директор: Забедюк Валентина Іванівна.

Категорія: дитячий церебральний параліч, поліомієліт.

Мізоцька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I-III ступеня для дітей з важкими порушеннями мови

35740, Здолбунівський р-н, смт Мізоч,

вул. Б. Хмельницького, 35.

Тел.: (252) 5-10-65.

Директор: Тропець Тамара Петрівна.

Категорія: діти з вадами мови.
Острозька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат
для розумово-відсталих дітей

(допоміжна школа-інтернат)

35800, м. Острог, вул. Вишенського, 9.

Тел.: (254) 2-36-38.

Директор: Федорчук Марія Олександрівна.

Категорія: розумово-відсталі.

**Тучинська загальноосвітня школа-інтернат
інтенсивної педагогічної корекції**

35415, Гощанський р-н, с. Тучин.

Тел.: (250) 9-23-84.

Директор: Давидюк Іван Іларіонович.

Категорія: затримка психічного розвитку та
педзанедбаність.

**Чудельська спеціальна загальноосвітня школа-
інтернат інтенсивної педагогічної корекції № 1**

34503, Сарненський р-н, с. Чудель (Розвилка).

Тел.: (255) 3-32-31.

Директор: Візір Любов Андріївна.

Категорія: розумово-відсталі.

**Чудельська спеціальна загальноосвітня школа-
інтернат № 2**

34500, Сарненський р-н, с. Чудель.

Тел.: (255) 3-60-44.

Директор: Малюжінський Валерій Володимирович.

Категорія: розумово-відсталі.

ДИТЯЧІ САДКИ-ШКОЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ

Навчально-реабілітаційний комплекс-дитячий садок-школа № 53 для дітей-інвалідів

33000, м. Рівне, вул. 6 Гвардійська, 3.

Тел.: 5-80-97, 5-43-59.

Директор – Корень Любов Михайлівна.

Навчально-реабілітаційний комплекс дитячий садок-школа № 53 – державний навчально-відновлювальний заклад освіти I-II ступенів нового типу, створений у 1997 році, для дітей, які потребують корекції фізичного, розумового розвитку, особливих умов для навчання та відпочинку, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я. У дитячому садку-школі забезпечується наступність між дошкільним та шкільним відділенням.

Пріоритетні завдання:

1. Створення необхідних умов для розвитку особистості дитини з використанням її потенційних можливостей.

2. Забезпечення розвитку психічних функцій, сенсорних систем, реабілітація, збереження та зміцнення фізичного здоров'я дітей.

3. Забезпечення змістової і методичної наступності на різних ступенях навчання.

4. Розробка різних варіантів навчання для різних категорій дітей з урахуванням їхніх потенційних можливостей і збереження функцій.

5. Поєднання психолого-педагогічної допомоги з використанням лікувальних препаратів, оздоровчих заходів, загальнозміцнюючих процедур.

6. Надання батькам допомоги і підтримки у вихованні дитини.

Учителі та вихователі взаємо відвідують уроки та заняття, знайомі з роботою дефектологів та логопедів.

Всього в навчальному закладі в чотирьох дошкільних групах та восьми класах навчаються, виховуються та проходять соціальну адаптацію 150 дітей.

Завжди разом

У навчально-реабілітаційний комплекс дитячий садок-школу № 53 зараховуються діти з вадами опорно-рухового апарату, психомовного та розумового розвитку за результатами обстеження та рекомендаціями обласної психолого-медико-педагогічної консультації в порядку, встановленому Міністерством освіти України.

У закладі діє шкільна психолого-педагогічна комісія, завданням якої є вивчення психічного та розумового рівня розвитку дітей, рівня їхніх знань – пізнавальних можливостей учнів перших класів, новоприбулих вихованців дошкільного відділення.

Навчально-виховна робота в закладі проводиться згідно з програмою для розумово відсталих дошкільнят, програмами навчання учнів у допоміжній школі, спеціальних загальноосвітніх шкіл інтенсивної педагогічної корекції (ЗПК) та індивідуальних програм допоміжних класів загальноосвітньої школи-інтернату для дітей з наслідками поліомієліту та церебральним паралічем.

*В тренажерному залі
Анатолій Свисталюк*

На прогулянці

В закладі функціонують кабінети: психолога, логопедичний, дефектологічний, фізіотерапевтичний, масажний, релаксаційний, кінезіотерапії; кульковий та водний басейни; лікувальні ванни; фітобар; музичний та спортивний зали; студія декоративно-гурткового мистецтва.

Робота проводиться в постійній взаємодії медичної, психологічної та дефектологічної служб.

Центр ранньої педагогічної реабілітації і соціальної адаптації дітей з особливими потребами “Пагінець”

м. Рівне, вул. Буковинська, 8-а.

Тел./факс: (0362) 28-15-22.

Директор – Савчук Тамара Євдокимівна.

E-mail: omni-rivne@bdp.rovno.ua

Центр ранньої педагогічної і соціальної реабілітації дітей з особливими потребами “Пагінець” надає підтримку сім’ям, які мають дітей з порушеннями інтелектуального розвитку від народження до 7-річного віку.

Центр пропонує різноманітні програми ранньої педагогічної допомоги в залежності від віку і рівня розвитку дитини, місця проживання, потреб і побажань сім’ї. Тут працюють сімейний психолог і консультант з соціальної реабілітації, дефектолог, логопед, реабілітолог.

Сім’ї з дітьми отримують індивідуальні консультації, які проводяться спеціалістами.

Служба допомоги дітям охоплює усі аспекти розвитку, поведінки, соціальної адаптації дітей і сприяє їх підготовці до самостійного життя, успішної взаємодії з ровесниками, відвідування дитячих садків і шкіл.

НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Рокитнівський професійно-технічний ліцей

34200, Рівненська область,
сmt. Рокитне, вул. Міцкевича, 13.
Тел.: 8 (235) 22-291, 221-84.
Спеціальність: Штукатур.

Радивилівський професійно-технічний ліцей

35500, Рівненська область,
м. Радивилів, вул. Паркова, 26.
Тел.: 8 (233) 4-26-87.
Спеціальності: Муляр. Штукатур.

КОРИСНІ САЙТИ

<http://www.upa-psychiatry.org.ua/ukr.html> - Асоціація психіатрів України

Україна, м. Київ, 04080, вул. Фрунзе 103а,
тел. (38044) 463-67-27, 468-79-37; факс 463-74-75;

E-mail: upa_psy@i.kiev.ua

<http://ibis-birthdefects.org/start/ukrainian/> - I.B.I.S Міжнародні інформаційні системи з вроджених вад розвитку

33000, м. Рівне, вул. 16-го Липня, 36

Факс: (38) 036 262-344; тел.: (38) 036 262-0458.

E-mail: bdrivne@bdp.rovno.ua

<http://www.genetics.org.ua/about/index.htm> - Українська дитяча спеціалізована лікарня Охорони Материнства та Дитинства (Охматит)

м. Київ, вул. Чорновола (колишня Косіора), 28/1 .

Телефони: 236-12-76 (реєстрація), 236-31-06 (зав. відділенням).

E-mail: info@genetics.org.ua

<http://www.children.lviv.ua/indexold.html> - Сприяння правам дітей з особливими потребами

79005, м. Львів, вул. Тершаківців 2-б

Тел./факс: (0322) 96-51-31

E-mail: human@link.lviv.ua

<http://ukrmedcenter.kar.net/> - Український медичний центр реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи МОЗ України

Україна, 04209, м. Київ,

вул. Богатирська, 30

Тел.: +380 (44) 4120578

E-mail: reabil@mail.kar.net

<http://www.kmv.gov.ua/divisions.asp?Id=782> – Дарницький дитячий будинок-інтернат

м. Київ-121, вул. Ялинкова, 58/60.

Телефон: 563-99-49; факс: 564-62-03.

<http://www.osvita.relc.com/members/u481.htm> - Спеціальна загальноосвітня школа-інтернат для дітей з вадами розумового та фізичного розвитку

53172, Дніпропетровська область,

Софіївський район, с. Жовтнєве, вул. Леніна, 1.

Тел.: + 38 056 2-32-64, 2-33-50.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Самокеровані групи взаємодопомоги — джерело моральної підтримки

Допомогти людям навчитися самостійно вирішувати свої проблеми, надати можливість обговорювати ці проблеми з іншими та разом знаходити рішення, обмінюватися досвідом та допомагати один одному – саме на це спрямована діяльність самокерованих груп підтримки та взаємодопомоги. Ініціаторами створення таких груп є фахівці – соціальні працівники та психологи. Вони окрім організації групи, прищеплюють її членам навички роботи в колективі і через певний час підготовлені учасники вже можуть працювати самостійно.

Група взаємодопомоги “Фенікс” для людей,
які мають проблеми психічного здоров’я

Кованова Тетяна Іванівна (Кованова Тетяна-Анастасія) – співорганізатор групи взаємодопомоги „Фенікс”

Девіз групи:

„Повернись в реальний світ – ми тебе чекаємо!”

Ініціативна група була створена з п’яти чоловік. Ця команда стала основою у становленні та розвитку групи взаємодопомоги в Рівному. За період роботи групи (в травні 2004 р. виповнився рік), її

відвідало 22 чоловіки, які мали II та III групи інвалідності з психічного захворювання. Члени групи навчалися працювати за комп'ютером. Для них організовано поїздки в ліс та в Почаївську Лавру, проведено багато цікавих зустрічей, спілкування в кафе і відвідування концертів.

Якщо ти хочеш жити, працювати, спілкуватися – давай це робити разом, а ми тобі допоможемо.

Не бійся, що ти тут побувала чи побував. Це не кінець, а початок твого майбуття. Життя нелегке, але разом ми зможемо вирішувати і твої, і свої проблеми, які виникли в зв'язку з хворобою.

Зустрічі проводяться кожного четверга о 17⁰⁰ год. за адресою:

м. Рівне, вул. Соборна, 189.

“Консультація психолога” (вхід з двору)

біля колишнього кінотеатру “Космос”.

E-mail: rivnepsi@mail.ru

* * *

Групи підтримки створюються для дітей підліткового віку, їх батьків, братів та сестер і спрямовані на вирішення таких завдань:

- полегшення самотності та ізоляції;
- забезпечення необхідною інформацією;
- реалізація рольових моделей поведінки;
- формування порівняльної бази.

Групи підтримки будуються за принципом:

- професіонали-клієнти (лікар, соціальний педагог, психолог, реабілітолог – діти з особливими потребами, батьки, брати, сестри, дідусі, бабусі).

Найбільш поширеною формою роботи, що сприяє адаптації дітей-інвалідів, є групи взаємодопомоги батьків. На думку американських авторів, ці групи базуються на тому припущенні, що батьки часто можуть бути більш обізнаними з проблемами інвалідності дитини, ніж професіонали. Процес взаємодопомоги — не стихійний процес, а старанно підготовлений соціальним працівником (педагогом). У групу взаємодопомоги приходять батьки, яким необхідно полегшити почуття ізоляції, емоційного виснаження, поділитись своїм горем, знайти вихід для покращення свого становища. Тому для участі у роботі груп взаємодопомоги відбираються у якості лідерів батьки - волонтери, які мають необхідні якості і риси: позитивні цінності і сприйняття дітей-інвалідів; інтерес до спілкування з іншими батьками; готовність взяти участь у всіх навчальних сесіях; обізнаність в реакції батьків на інвалідність дитини; готовність допомогти батькам, у яких дитина має іншу ваду, ніж їхня. Лідер групи повинен мати попередній досвід комунікації в такій групі, бути обізнаним з природою і специфікою дитячої інвалідності, мати хороші знання і практичний досвід.

Соціально-педагогічна допомога сім'ї сприятиме соціалізації дитини, покращенню і нормалізації життя родини, а також виробленню нової концепції діяльності всіх спеціалістів, причетних до виховання дітей з особливими потребами.

Соціальна робота з батьками, що мають дитину-інваліда: Методичні рекомендації на допомогу соціальним працівникам. – Рівне, 2002. – С. 17-18.

Благодійне товариство допомоги інвалідам та особам із інтелектуальною недостатністю "Джерела"

Адреса організації: 1000, Київська область,
м. Київ-209, вул. Богатирська 16-а, д/у № 607.

Голова правління – Кравченко Раїса Іванівна..

Тел. роб.: (044) 411-82-13, 411-03-32.

<http://www.djerela.kiev.ua/>

E-mail: raisa@iptelecom.net.ua

Благодійне товариство "Джерела" – це організація батьків інвалідів. Його мета – об'єднати зусилля батьків для захисту прав своїх дітей та створення для них умов для спілкування і реабілітації. Кожен робить посильний внесок для того, щоб поступово переконати суспільство: що діти мають право жити вдома, а не в інтернаті. Спільними багаторічними зусиллями ми створили такі види послуг:

- групові заняття для розумово відсталих дітей та молоді: самообслуговування, відео клуб, "Умілі руки", шахи, "Одиниці виміру", ігротека, декоративно-прикладна творчість, макраме, ляльковий театр, хоровий спів, арт-терапія, "Гурман", заняття з вивчення Біблії, програма культурно-мистецьких заходів (відвідування театрів, музеїв, виставок та культурних заходів);

- групові заняття за рахунок членських внесків: малювання, фізкультура, танцювальні заняття, ляльковий театр, ліплення;

- інтегровані групи в дошкільному навчальному закладі № 607;

- індивідуальні заняття з логопедом, індивідуальне консультування психолога, педагога-дефектолога, лікаря-невролога, соціального працівника, індивідуальні

заняття лікувальною фізкультурою за методикою Євмінова;

- індивідуальні заняття та консультування щодо відпрацювання вдома навичок самообслуговування, отриманих на заняттях у центрі соціальної реабілітації благодійного товариства "Джерела";

- навчання навичкам самопредставництва інтересів, заняття інтегрованих груп із залученням волонтерів;

- робота пункту прокату: корекційні заняття для дітей молодшого віку з аутизмом та синдромом Дауна; індивідуальні консультування та заняття;

- робота спеціалізованої бібліотеки;

- програма раннього втручання для дітей з синдромом Дауна віком від 0 до 5 років;

- робота Центру підтримки родин при Центральній дитячій поліклініці Деснянського району: групові заняття та соціальний і психолого-педагогічний супровід;

- організація та проведення свят;

- санаторно-курортне лікування та оздоровлення;

- самоорганізація з метою залучення та розподілу гуманітарної допомоги.

Реабілітаційний центр для дітей та молоді, які мають

функціональні обмеження "Родина"

Адреса організації: 1000, Київська область,
м. Київ, бульвар Лепсе, 23-а.

Голова правління: *Лариса Станіславівна Самсонова.*

Тел. роб.: (044) 248-31-40.

Міська громадська організація "Товариство сімей, які виховують дітей з функціональними обмеженнями "Родина".

Неповносправність: дитячий церебральний параліч, розумово неповносправні.

Вид діяльності: Психологічна підтримка; консультації фахівців: логопед-дефектолог, психолог; реабілітаційні послуги; гуртки; організація дозвілля; гуманітарна допомога; група денного перебування.

**Спілка матерів розумово відсталих інвалідів
Оболонського району м. Києва "Сонячний промінь"**

Адреса організації: 4209, Київська область,
м. Київ, вул. Озерна, 26-А, д/у № 614.

**Голова правління: Стешенко Євгенія
Олександрівна.**

Тел. роб.: (044) 411-65-57.

Неповносправність: розумово неповносправні.

Вид діяльності: Психологічна підтримка; консультації фахівців: соціальний працівник, адвокат клієнта; реабілітаційні послуги; соціально-культурна робота; організація дозвілля; гуманітарна допомога; оздоровлення, санаторно-курортне лікування.

**Громадська організація реабілітації
інвалідів з дитинства "РІД"**

Адреса організації: 1000, Київська область,
м. Київ, вул. Горького, 12-Б; вул. Теремківська, 9.

Керівник: Заболотна Алла Алімівна.

Тел. роб.: (044) 220-68-60.

Неповносправність: дитячий церебральний параліч, розумово неповносправні, хворі з психічними розладами.

Вид діяльності: Психологічна підтримка; безкоштовне харчування; реабілітаційні послуги; організація дозвілля; гуманітарна допомога; захист прав.

**Товариство "Феліцітас" міська організація допомоги
дітям-інвалідам, які мають розумову відсталість**

Адреса організації: 40030, Сумська область,

м. Суми, вул. Петропавлівська, 87/3.

Голова: Сапожніков Сергій.

Тел. роб.: (05422) 21-11-58.

Факс: (05422) 21-11-59.

E-mail: center@felizitas.com.ua

Неповносправність: розумово неповносправні.

Вид діяльності: соціальна, трудова реабілітація.

Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів

Адреса організації: 99000, Кримська область,
м. Севастополь, вул. Блюхера, 4.

Директор: Міщенко Інна.

Тел. роб.: (0692) 42-92-79.

Вид неповносправності: розумово неповносправні,
фізично неповносправні.

Вид діяльності: медична допомога.

Спеціальна "Школа-життя" для дітей аутистів

Адреса організації: 2160, Київська область,
м. Київ, бульвар Я. Гашека, 6-а, д.с. 412 корп. 3.

Директор: Щибрик Марія Василівна.

Тел. дом.: (044) 559-39-51.

Тел. роб.: (044) 558-98-91 044) 558-98-92.

Факс: (044) 558-98-91.

E-mail: life_sch@mbox.com.ua

Неповносправність: дитячий церебральний параліч, аутизм, розумово неповносправні.

Вид діяльності: педагогічно-реабілітаційна діяльність.

ПРАВО

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ПРАВА РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ОСІБ

Виголошена Генеральною Асамблеєю ООН
(Резолюція 2856 (XXVI) від 20 грудня 1971 року).
Генеральна Асамблея,

ВРАХОВУЮЧИ зобов'язання держав-членів ООН, у відповідності до Хартії Організації Об'єднаних Націй, виконувати спільні та окремі дії у співпраці із організацією щодо підвищення рівня життя, досягненню повної зайнятості та створенню умов для економічного та соціального прогресу та розвитку,

ПІДТВЕРДЖУЮЧИ віру в права людини і основні свободи, а також у принципи миру, гідності та цінності людської особистості та соціальну справедливість, виголошену в Хартії,

БЕРУЧИ ДО УВАГИ принципи Загальної декларації прав людини, Міжнародні договори про права людини, Декларацію прав дитини та норми соціального прогресу, вже встановлені у конституціях, конвенціях, рекомендаціях та резолюціях Міжнародної організації праці, Організації ООН щодо освіти, науки та культури, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Дитячого фонду ООН та інших зацікавлених організацій,

ПІДКРЕСЛЮЮЧИ, що Декларація про соціальний прогрес та розвиток проголосила необхідність захисту прав і забезпечення благополуччя та реабілітації осіб з фізичними та психічними вадами,

ВРАХОВУЮЧИ необхідність надання допомоги розумово відсталим особам у різних сферах діяльності та сприяння їх максимально можливій інтеграції у нормальне життя,

УСВІДОМЛЮЮЧИ, що зусилля деяких країн щодо досягнення цієї мети можуть бути на даному етапі розвитку дуже обмеженими,

ПРОГОЛОШУЄ цю Декларацію про права розумово відсталих осіб та закликає до національних та міжнародних дій для забезпечення використання її як загальної основи та структури для захисту цих прав:

1. Розумово відстала особа має, у максимально можливій мірі, ті ж права, що й інші люди.

2. Розумово відстала особа має право на відповідну медичну допомогу і фізичну терапію та на таку освіту, навчання, реабілітацію і нагляд, котрі дозволяють їй розвивати свої можливості та максимальний потенціал.

3. Розумово відстала особа має право на економічну безпеку та пристойний життєвий рівень. Вона має право займатися виробничою працею або брати участь у будь-якій іншій значимій діяльності у максимальній для її можливостей мірі.

4. По можливості, розумово відстала особа повинна мешкати зі своєю власною родиною або зі своїми прийомними батьками та брати участь у різних формах життя суспільства. Родині, у якій вона проживає, має надаватися допомога. При необхідності догляду у спеціалізованому закладі, їй повинні бути забезпечені умови та інші обставини, максимально наближені до нормального життя.

5. Розумово відстала особа має право на кваліфікованого опікуна, якщо це необхідно для захисту її особистого благополуччя та інтересів.

6. Розумово відстала особа має право на захист від експлуатації, зловживань та ставлення, що принижує її гідність. У випадку переслідування за будь-яке правопорушення, вона має право на відповідний

правовий процес, що повною мірою враховуватиме ступінь її психічної відповідальності.

7. У випадках, коли розумово відсталася особа не здатна, через тяжкість свого дефекту, значимим чином скористуватися усіма своїми правами, або за виникнення необхідності обмеження чи відміни деяких із цих прав, процедура, що використовується для такого обмеження чи позбавлення прав, повинна мати гарантії правового захисту від будь-яких форм зловживань. Ця процедура повинна ґрунтуватися на оцінці соціальних можливостей розумово відсталого особи, проведеної кваліфікованими експертами, і повинна періодично переглядатися, та може бути оскаржена.

http://people.polynet.lviv.ua/interlaw/lawsrc/laws_8_19.html

ПОРАДИ ПСИХОЛОГА

Розвиток пізнавальної сфери дітей із порушеннями психофізичного розвитку (ДЦП, ЗПР)

Шаргородська Світлана Вікторівна – соціальний педагог Рівненського обласного центру практичної психології і соціальної роботи, психолог

Народження дитини – загадкова, довгоочікувана, дуже відповідальна подія в житті чоловіка і жінки, пов'язана зі сподіваннями і певними планами щодо майбутнього сина чи доньки. І, звичайно, всі батьки бажають бачити свою дитину здоровою, розумною, гарною.

Тому народження в сім'ї дитини з особливими потребами є серйозним випробуванням для всіх. Порушення розвитку дитини викликає у членів сім'ї шок, переживання біди, неоднозначне ставлення до малюка, відчуження. Дорослі не знають, що далі робити з такою дитиною, як правильно її доглядати, виховувати, навчати. Гіркоти додає і ставлення оточення (рідних, друзів, знайомих) до такої дитини і сім'ї, в якій вона з'явилася: в кращому випадку - співчуття, в гіршому – осуд, обговорення і, як правило, відмова або обмеження у спілкуванні з сім'єю. Біль і відчуття провини, гнів і розчарування, тимчасова втрата контролю над реальністю часто тримають сім'ю в полоні. Багато сімей перебувають в ізоляції, залишаються наодинці зі своїм горем, нікому не показують сліз, у собі шукають сили подолати кризу. І, як правило, весь цей негатив спрямовується на дитину, яка є "винуватцем" жахливого стану, в якому опинилася сім'я.

Труднощі супроводжують дитину і в спілкуванні з оточенням, особливо якщо вона навчається в загальноосвітньому закладі: неприйняття, образи з боку інших дітей, незадоволення, підкреслення неспроможності, бажання позбутися такої дитини з боку вчителів.

Низька соціально-психологічна адаптація дитини з особливими потребами викликає постійне відчуття емоційного дискомфорту, підвищену тривожність, закріплює низьку самооцінку, сприяє появі образи на весь світ, агресії щодо “нормальних” людей.

Саме тому важливо, щоб психологічна підтримка, допомога дітям з порушеннями психофізичного розвитку надавалася не тільки лікарями, педагогами, психологами, а й, в першу чергу, батьками. Адже батьки – найважливіші люди в житті кожного з нас.

Для того, щоб допомога приносила користь, а не шкоду батькам необхідно знати причини, особливості перебігу хвороби, сучасні методи лікування й реабілітації.

Отже, що таке дитячий церебральний параліч?

Дитячий церебральний параліч – це тяжке захворювання, яке виникає у дитини внаслідок ушкодження головного та спинного мозку на ранніх етапах її формування (внутрішньоутробний, період пологів, період новонародженості).

Вітчизняна клінічна практика використовує класифікацію ДЦП за К.А. Семеновою, в якій виділяють такі форми:

Спастична диплегія – форма, яка трапляється найчастіше. Під час спастичної диплегії сильно уражаються ноги, але дитина може частково навчитися себе обслуговувати, часто спостерігається затримка психічного розвитку.

Гіперкінетична форма ДЦП – розвивається внаслідок білірубінової енцефалопатії, що є наслідком гемолітичної хвороби новонароджених. У неврологічному статусі у цих дітей спостерігаються гіперкинези, м'язова ригідність шії, тулуба, ніг.

Подвійна геміплегія – найважча форма ДЦП. Крім тяжких рухових уражень спостерігаються тяжкі мовні порушення, виражене зниження інтелекту.

Атонічно-астенічна форма трапляється рідко, характеризується зниженням м'язового тону, порушенням координації рухів, рівноваги. Спостерігається зниження інтелекту і недорозвиток мовлення.

Геміпаретична форма ДЦП – при цьому уражається одна сторона тіла; ліва – при правосторонньому ушкодженні чи права – при лівосторонньому ушкодженні мозку, залежно від сторони ураження.

Як бачимо, вади фізичного розвитку часто супроводжуються вадами пізнавальної сфери особистості, її інтелекту.

Причина труднощів навчання і неуспішності школярів молодших класів часто пов'язана з тимчасовою затримкою психічного розвитку дітей.

Затримка психічного розвитку (ЗПР) – порушення нормального темпу психічного розвитку, в результаті чого дитина, яка досягла шкільного віку, продовжує залишатися в колі дошкільних, ігрових інтересів. Як правило, в дошкільний період, в колективі дитячого садочка, ці діти нічим особливим не виділяються серед своїх однолітків. Навіть інколи при діагностуванні готовності до школи мають достатній рівень. Але труднощі навчання проявляються і зростають поступово із збільшенням складності, підвищенням темпу роботи,

необхідністю логічно мислити. Погіршення стану, як правило, пов'язане з принципово новими вимогами, які висуваються до діяльності дитини. Складність і в тому, що кожен випадок ” затримки“ може мати свою причину і свої прояви, а це означає, що він потребує індивідуальної оцінки.

В порівнянні з однолітками, які вступають в перший клас, у них відмічається недостатній запас знань, вмінь, навичок. Дуже слабо розвинуті моторні навички, бідна мова, вузький кругозір. Ці діти ніяк не усвідомлюють себе учнями. В їх поведінці переважає “дитячість”, безпосередність, ігрові інтереси. Пізнавальна діяльність зовсім не цікавить таких учнів. На уроках вони одразу стають в'ялими, сумними, або навпаки, занадто неспокійні, зовсім не можуть сконцентруватися на завданні. Для таких учнів характерні стійке зниження працездатності з розладами уваги, пам'яті, здатності переключатися з одного виду діяльності на інший. Особливо сильно страждають концентрація уваги, цілеспрямована діяльність.

Затримка психічного розвитку має одну особливість, про яку необхідно пам'ятати батькам – ця затримка є тимчасовою. Отже піддається корекції, тобто виправленню. Звичайно, якщо займатися з дитиною.

Перш, ніж перейти до порад щодо спеціальних занять, які розвивають психіку дитини, зазначимо загальні поради та застереження від помилок, що часто трапляються.

Кожна дитина неповторна. Кожна дитина, і здорова, і хвора, неповторна, у кожної є свої індивідуальні особливості, свій темп діяльності, свої труднощі і свої можливості досягнень. Дух змагання в роботі з нею заважатиме розгледіти може і незначні спочатку, але дуже важливі саме для її розвитку успіхи.

Головне – послідовно і систематично допомагати малюку розвиватися, навчати його того, чого він ще не вміє, але вже здатен навчитися.

Перемагає оптимізм і терпіння. Під час виконання різних ігрових завдань ці діти потребують більш різноманітної допомоги, часом такої, яка в роботі з дітьми, що нормально розвиваються, і не застосовується. Такою допомогою є спільні дії дорослого і дитини, коли дорослий рукою дитини бере іграшку, кладе на відповідне місце і тільки поступово привчає її виконувати цю дію самостійно.

Цілеспрямована робота з дитиною, що відстає в психічному розвитку, часто дуже ускладнюється не тільки пасивністю малюка, а й надто великою здатністю відволікатися. Щоб не давати приводу для відволікання, під час гри треба сховати всі зайві речі в найближчому оточенні, самому дорослому не займатися ніякими сторонніми справами, виявляти твердість, але й доброзичливість, терплячість, щоб не дратувати й не надто збуджувати малюка.

Розвивати, граючись. Для дитини добра наука та, якої вона не помічає, продовжуючи цікаво гратися.

Розвивати всебічно і послідовно. Працювати потрібно над всім психічним розвитком дитини, а не над усуненням недоліку, який виявили в даний момент.

Приклади ігрових вправ на розвиток пізнавальних процесів у дітей з порушеннями психофізичного розвитку:

розвиток сприймання форм, величини, кольору.

Вправи з пірамідками та матрьошками.

Якщо мати простіші і складніші варіанти цих іграшок, то вони можуть бути корисними протягом довгого часу і допоможуть багато чого навчити малюка. Так, добре мати кілька пірамідок; одного кольору і

різнокольорових, таких, у яких чергуються більші і менші кільця, і конічні, у яких кільця поступово зменшуються. Матрьошка може складатися з різної кількості менших.

В іграх з пірамідками і матрьошками діти роблять перші кроки в умінні розрізняти предмети за величиною, кольором, користуватися цими ознаками, складаючи окремі частини іграшок у певній послідовності.

Найпростішим заняттям буде нанизування на стержень кілець одного кольору і величини. Спочатку хтось із дорослих нанизує одне кільце і заохочує малюка зробити те ж саме з іншим таким самим кільцем. Усі дії дитини треба супроводити схваленням, виражати радість після успішного виконання і тим самим підносити настрій малюка, заохочувати його. Може статися таке, що дитина, незважаючи на заохочення, не повторює дію, виконану дорослим. Тоді можна взяти дитячу ручку в свою, і керуючи нею, разом нанизати ще одне кільце на стержень. Повторивши кілька разів таку дію з дорослим разом, дитина нарешті зможе виконати її і сама.

Як тільки нанизування кілець одного кольору і величини стане легкою і звичною справою для маляти, час переходити до кілець більших і менших одного кольору і нанизувати їх чергуючи. При цьому дорослий бере два кільця різної величини і показує дитині – "є таке і ось таке". Потім по черзі нанизує їх на стержень і дає малому в руки два таких самих, заохочуючи його повторити пророблені дії. Як тільки всі кільця будуть таким чином нанизані, пірамідку розбирають і просять дитину зібрати все, як було.

Ще складніше буде нанизувати кільця конічної пірамідки, які поступово зменшуються. Тут, спочатку

розбираючи пірамідку на кільця, треба постійно підкреслювати, що "ось зовсім маленьке, а тепер, більше, ще більше... ось зовсім велике". Якщо зняті кільця покласти в послідовний ряд, то малюку їх буде і легше нанизати у послідовному порядку. Як тільки він навчиться легко це виконувати, кільця треба перемішати, щоб довелося вибирати потрібні.

Так само може бути простішою і складнішою матрешка. Спочатку досить навчити дитину виймати маленьку матрешку з великої і вкладати її знов. Набагато цікавіше і складніше буде, коли доведеться виймати одну з одної і розставляти в порядку цілих п'ять іграшок, а потім скласти їх в одну. Звичайно, це стане доступним для малюка пізніше.

Отже, складання та розкладання різних пірамідок та матрешок дає серйозну роботу дитячому інтелекту – відбувається практичне порівняння предметів за величиною та кольором у процесі розв'язання певного завдання.

Розвиток уваги.

«Що чути?»

На сигнал дорослого увага дитини звертається почергово то на двері, то на вікно. При цьому їй пропонують послухати і запам'ятати те, що відбувається за дверима й за вікном. Потім дитина розповідає, що там відбувалося.

Розвиток уяви.

«Що нагадує чорнильна пляма?»

Дорослий показує дитині плакат із великою чорнильною плямою. Дитина протягом 1-2 хв. відмічає усі предмети, явища, сцени, котрі їй нагадує чорнильна пляма або окремі її частини.

Аналогічну вправу можна виконувати під час екскурсій з дитиною. Об'єктами спостережень можуть бути хмари на небі, тіні навколишніх предметів тощо.

Розвиток пам'яті.

«Запам'ятай і замалюй»

Дорослий демонструє дитині протягом 3-5 с. низку простих геометричних фігур. Після цього дитина відтворює в зошиті їх по пам'яті.

Для ускладнення вправи кількість фігур можна збільшувати, а також змінювати їх на інші знайомі для дитини об'єкти (малюнки людей, тварин, овочів, хатки тощо).

Розвиток мислення.

«Складання речень»

Вибираються навмання три слова, не пов'язані за змістом (наприклад, «озеро», «олівець», «ведмідь»). Необхідно скласти якомога більше речень, включивши всі три слова (відмінок можна змінювати). Наприклад: «Ведмідь кинув у озеро олівець», «Хлопчик намалював олівцем ведмедя, що купався в озері».

Розвиток дрібної моторики.

“Сонечко”

Вийди, вийди, сонечко,

На дідове полечко,

На бабине, зіллячко,

На наше подвір'ячко.

Долоні схрестити. Пальці широко розсунути, утворивши «сонечко з промінчиками».

“Пазурі”

Котики маленькі –

Пазурі гострісенькі.

Не ховайте пазурі,

Покажіть їх дітворі.

Підігнути подушечки пальців правої руки до верхньої частини долоні. Великий палець притиснути до вказівного. Вимовити голосно “няв!” кілька разів. Можна продовжити гру з іншою рукою. На завершення провести заняття двома руками. Вправа виконується повільно від трьох до п’яти разів спочатку однією, потім другою рукою, а на закінчення – обома разом. Вказівки повинні бути спокійні, доброзичливі, чіткі. Вправа проводиться протягом кількох хвилин 2-3 на день. Дорослі стежать за правильною постановою кисті руки дитини і точністю переходу від одного руху до іншого.

«Дощик».

Дощику, дощику,
Припусти, припусти
Та на наші капусти,
Відром, цебром,
Відерцем, цеберцем!

Подушечки правої (лівої) руки притиснути до столу. По черзі постукувати ними по поверхні столу (наче на піаніно).

Більш детальну інформацію щодо розвитку пізнавальної сфери та моторики у дітей з порушеннями психофізичного розвитку можна отримати у психологів.

*Друзенко Анна Миколаївна –
психолог Рівненського обласного
центру медико-соціальної реабілітації
дітей з органічним ураженням нервової
системи*

Діти з органічними ураженнями нервової системи, із затримкою психічного розвитку потребують

допомоги серед спеціалістів і підтримки від батьків. Дитина, яка не знайшла свого місця в дитячому колективі через труднощі в спілкуванні, в навчанні стає здобиччю вулиці, шукає самоствердження в асоціальной поведінці.

Найчисленнішу групу дітей із затримкою психічного розвитку становлять такі, що насамперед привертають увагу відставанням від своїх ровесників в інтелектуальному розвитку. У них значна обмеженість знань та уявлень про навколишній світ, несформованість мислительних операцій, яка виявляється не тільки в словеснологічному мисленні, дуже збіднілий словник. Проте в межах доступного матеріалу ці діти здатні скористатися допомогою; вони дуже чутливі до позитивної стимуляції, під впливом якої стають уважнішими і продуктивнішими.

Тому про таких дітей ми говоримо, що в умовах індивідуальної роботи вони виявляють здатність засвоювати знання і свідомо ними керуватися. Але вони зовсім не готові до навчання в умовах масової школи через занижену самооцінку.

Саме тому їм необхідна тривала й систематична корекція у спеціально організованих умовах навчання, які б враховували їхні індивідуальні особливості.

Дитина не вірить у свої сили, недооцінює можливості. Що це означає?

Занижена самооцінка. Можливо для когось це не так і погано. Адже дитина росте тихою, невибагливою. Занижена самооцінка – негативний симптом.

У майбутньому зустрічаючись з новим завданням, навіть не дуже складним, дитина готова одразу відмовитись від нього: „Все одно нічого не вийде”. Перше прагнення уникнути невдачі будь-якою ціною.

Звичайно, це почуття виникає не без допомоги нас, дорослих. Чим більше невтішних і глузливих звернень чує малюк у свою адресу, тим більше переконується в тому, що він невміла, ні на що не здатна людина.

Навіть, якщо дитина досягає успіхів, все одно ставить собі мінус: „Те що в мене вийшло, це лише випадковість, у Павлика краще”...

Не можна повторювати: „Ти завжди все псуєш, від тебе жодної допомоги”, тоді дитина відчуває себе зайвою і безкорисною. Якщо батьки повторюють дитині „Ми для тебе все, а ти...” , то нехай не сподіваються на каяття і вдячність, це вираження у дитини відчуття провини за свою надію, яка не збулася.

Чим далі так триватиме, то відчуття провини зміниться роздратуванням: „Так, я ось такий поганий, тобі я такий не потрібний – і відчепися від мене!” І тоді малюк починає мститися дорослим. Ніхто з нас не застрахований від того, щоб потрапити у кримінальне середовище, але вирватися звідти не кожен може. Задля того потрібно, щось важливе у житті, задля чого повертатися. Це і впевненість у собі, і теплий, надійний дім – щоб було куди повертатися.

Візьмемо за приклад, дитина з самого початку абсолютно байдужа до занять у школі. Ні погані оцінки, ні „наїзди” вчителів і батьків не тільки не призводять ні до яких результатів, але навіть і не зачіпають дитину. Він якби зовсім не розуміє, чого від нього хочуть.

Це так звані „гіподинамічні” діти. Вони рахують себе незграбними, нікому не потрібними, загальмованими, нецікавими і тому назавжди самотніми.

Для цього є чотири виховні поради:

1. Прийняти гіподинамічного хлопчика чи дівчинку, такими якими вони є, і сповістити їм про це.

– Усі люди різні. В усіх свої переваги і недоліки. Ти – такий. Ми і любимо тебе саме таким. Тому що, якби ти раптом став іншим – наприклад швидким, прудким – то це вже був би не ти, а якась інша дитина. А нам іншої не треба. Нам потрібен саме ти.

2. Сповістіть дитині про його переваги. Наведіть приклади з життя. У гіподинамічних дітей дуже низька самооцінка, і вони легко впадають у відчай від будь-якої невдачі, хоча ззовні цього може бути зовсім не видно.

3. Після закінчення початкової школи намагайтесь інтегрувати гіподинамічну дитину в яке-небудь дитяче середовище „за нахилами”. Сама дитина нікуди не піде. Його потрібно довго вмовляти, підбирати аргументи.

4. В підлітковому віці треба старатися зберегти хоча б мінімум відвертості у відносинах. Ніколи вголос не засуджуйте контакти дитини (підлітка), але уважно спостерігайте за ними. Гіподинамічні діти – наївні і швидко звикають до людей. Їх соціальний ризик значно менший ніж у гіпердинамічних підлітків. Для криміналу вони досить малорухливі, але деколи їх використовують „у темну”. До того ж якщо дитина не „прийнята” у сім’ї і колективі однолітків, то досить великий ризик раннього алкоголізму і наркозалежності. Гіподинамічні діти не бійці, краще побудьте їхніми ангелами-охоронцями. На щастя, за такими дітьми можна встежити.

Головне – це збереження контакту.

КОРИСНІ ПОРАДИ

КУДИ ЗВЕРТАТИСЯ ПО ДОПОМОГУ

Природа наділила матір чуйним серцем і дієвою реакцією на усі рани та біди своєї дитини - то батько буде соромитися, що дитина «не така», чекати, доки «переросте». Мати буде прислухатися до кожного слова, чи то натяку про те, що якийсь метод допоміг чужій дитині у подібній ситуації, віддасть останнє і полетить: може і її дитині допоможуть. А якщо не допоможуть, то хоч совість буде спокійною – бо зробила все, що могла, чи й більше, ніж могла.

Саме родина має мобілізувати усі свої ресурси, створити таку атмосферу, яка б не перешкождала нормалізації дитини, а навпаки, сприяла її максимальному розвитку. Дитина отримує більш суттєву допомогу, якщо має офіційний статус інваліда. Багато матерів не можуть змиритися з таким статусом своєї дитини. Вони сподіваються, що завдяки своїм повсякденним зусиллям: консультаціям у найславетніших лікарів та ретельному виконанню їх рекомендацій, напруженим щоденним заняттям, різноманітним терапіям - холдингу, мовній терапії, арт-терапії, ігровій терапії, масажу тощо, - дитина дожене своїх ровесників у розвитку. Іноді таке дійсно трапляється. Проте такі титанічні зусилля потребують величезних затрат: часу матері та батька, їх енергії, врешті, грошей... Отже, погодившись отримувати допомогу від держави, ви заощадите свої сили і зможете зробити для дитини ще більше. Якщо дитина зрештою сягне такого рівня розвитку, що діагноз буде знято, факт інвалідності не буде впливати ні на навчання дитини у звичайній загальноосвітній школі, ні на її майбутню кар'єру. Якщо ж їй випала важка доля інваліда з

дитинства, то якомога більш раннє визнання державою необхідності допомагати Вашій дитині буде не зайвим і для Вас, і для дитини.

Про своє майбутнє варто подумати вже тепер: за чинним законодавством *мати дитини-інваліда має право вийти на пенсію у віці 50 років при наявності 15 років трудового стажу за умови, що інвалідність було офіційно встановлено до восьмирічного віку дитини.*

По державну допомогу слід звертатися за місцем проживання, тобто, до свого дільничного лікаря-психіатра, котрий направить необхідні документи до районного відділу соціального забезпечення та до Психолого-медико-педагогічної комісії для порушення питання про навчання дитини чи відвідання дошкільного навчального закладу. Спробуйте налагодити гарні контакти із тими працівниками, котрі вирішують проблеми Вашої дитини: будьте максимально ввічливими, задавайте свої питання спокійно, не забувайте повідомляти про будь-які суттєві зміни у житті дитини (про зміну адреси, про госпіталізацію, тощо), просто виконуйте усі вимоги та рекомендації вчасно. Таким чином Ви забезпечите позитивне сприйняття своїх проблем фахівцями.

Якщо Ви твердо переконані, що дитину позбавлено якогось належного їй права, слід відстоювати це право. Перш за все, слід звернутися до керівника того закладу, де дитина має отримувати пільгу чи послугу.

У разі, коли Ваша думка не збігається з думкою посадової особи,

- досконально вивчіть усі законодавчі документи, що визначають права дитини у Вашій ситуації;
- переконавшись у своїй правоті, звертайтеся до керівника установи лише у письмовій формі;

- приходьте до установи із заздалегідь підготовленим листом-заявою (слід підготувати 2 примірники);

- переконайтеся, що Вашого листа зареєстровано, наполягайте, аби на копії листа було записано вхідний номер (реєстраційний номер);

- зберігайте копію листа. Посадова особа зобов'язана надати відповідь протягом 15 днів з моменту отримання заяви, але не пізніше ніж протягом 45 днів (стаття 20 Закону України «Про звернення громадян»);

- відмова чи негативна відповідь є підставою для письмового звернення у вищу інстанцію відповідної системи (якщо отримано негативну відповідь у районному відділі соціальної допомоги - далі можна звертатися до міського чи обласного); якщо відповідь відсутня - це може бути не лише підставою для порушення подібного клопотання перед вищою інстанцією, але також і підставою для скарги на те, що чиновник порушив Закон про звернення громадян;

- якщо відповідь найвищої інстанції негативна, а Ви вивчили законодавчі акти і переконані у порушенні прав дитини, можна звернутися до суду.

Не надавайте надто великого значення усним відповідям посадових осіб: суттєві рішення повинні бути відображені письмово. Тому відвідини важливих прийомів у високих кабінетах - марно витрачений час, якщо Ви йдете туди без письмового звернення або якщо не реєструєте його у канцелярії чи у приймальні.

Відповідно до статті 21 Закону України «Про звернення громадян», органи державної влади, місцевого самоврядування, установи, організації, незалежно від форм власності, об'єднання громадян, підприємства, посадові особи розглядають звернення громадян безоплатно.

Ткаченко М., Кравченко Р. Психіатричний діагноз у дитини: Інформація для батьків. – К.: Арктур-А, 1999. – С. 9-13.

СПЕЦІАЛЬНІ ОЛІМПІАДИ

Методика підготовки і проведення Спеціальних олімпіад (special Olympics)

*Завацька Лідія Архипівна – професор,
декан факультету ЗФКМ МУ „РЕГІ”*

Проблеми гуманізації та інтеграції інвалідів у суспільство за останні роки набувають в Україні особливого значення. Їх сутність полягає у розширенні можливостей для самореалізації у різних видах діяльності людям з обмеженими можливостями, вирішення їх правових і соціальних проблем, створення умов для удосконалення фізичного і розумового розвитку. Не тільки в Україні, але й у цілому світі щорічно спостерігається зростання числа осіб з різними вадами. Гуманізм суспільства і проявляється у забезпеченні для них таких умов розвитку, як і для їх здорових однолітків, хоча це потребує пошуку засобів адекватних їхнім можливостям.

Допомогти дітям які мають порушення у розвитку – це не вузькоспеціалізована діяльність, а широкий спектр послуг, які необхідні як самим дітям, так і їх сім'ям. Особливу увагу слід приділити питанням забезпечення, зміцнення і відновлення здоров'я, ефективному використанню засобів адаптивної фізичної культури виходячи із характеру захворювання, фізичного стану і фізичного розвитку людей, їх можливостей та інтересів. Засоби АФК (адаптивної

фізичної культури) спрямовані на досягнення оптимального розвитку кожного індивідуума у відповідності до його потреб і умов.

Оптимально організована рухова діяльність людей із затримкою розумового і фізичного розвитку, як показує досвід, позитивно позначається не тільки на поліпшенні їх фізичного стану, корекції порушень рухової сфери, але й у цілому сприяє процесу соціалізації, стимулює інтелектуальний розвиток особливо під час включення осіб цієї нозології у змагальну діяльність, наприклад, за програмою, так званих, Спеціальних Олімпіад. Такі змагання знайшли широке розповсюдження у багатьох країнах світу. Про це свідчать такі цифри: з 1968 р. по 2003 р. число атлетів із затримкою розумового розвитку, що взяли участь у СО, зросло від 1000 до 1 млн. 200 тис. осіб

У СО беруть участь люди із відхиленням у розумовому розвитку, які можуть мати ще й інші фізичні вади. Вони змагаються з іншими спортсменами однакового з ними рівня можливостей. В результаті цього поліпшується їхня фізична форма, вони мужніють, проявляються почуття впевненості, радості, зміцнюються дружні стосунки між спортсменами, членами сімей, відбувається, власне, зростання кожної особистості.

Вік учасників СО від – 8 років і старші з обов'язковим діагнозом розумової відсталості та без функціональних обмежень у руховій активності.

На відміну від організації інших спортивних заходів у СО:

- Зі спортсменів не беруться ніякі платежі.
- Створюються можливості змагальної діяльності для спортсменів усіх рівнів здібностей

- Рівність можливостей забезпечується поділом на дивізіони.
- Нагороджуються всі учасники змагань.
- Для відбору учасників на змагання більш високого рівня використовується лотерейний принцип.

Змагання Спеціальної Олімпіади проводять на місцевому рівні (районні або сільські ігри, змагання, турніри, шкільні спортивні заходи, громадські або клубні спортивні змагання), на регіональному рівні (обласному або міжобласному) на Національному рівні, на Міжнародному рівні і на Всесвітньому рівні.

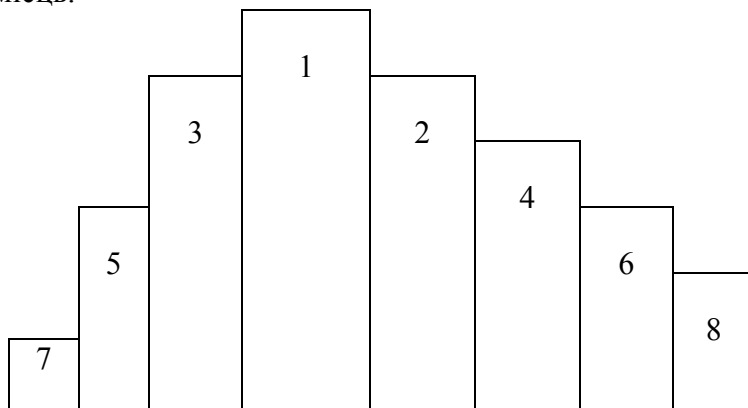
На вищий рівень змагань відбираються спортсмени, які брали участь у змаганнях попереднього рівня у тому ж виді спорту за такими критеріями:

- проведення не менше 8 тижнів тренувань;
- кількість учасників згідно квоти (кількість) відбираються таким чином: включаються переможці із усіх дивізіонів. Якщо квота не заповнена, то здійснюється лотерейний відбір із тих, що зайняли 2 місце і т.д.

Напередодні офіційних змагань СО будь-якого рівня проводяться відбіркові змагання з метою виявлення можливостей кожного спортсмена чи певної команди в ігрових видах спорту. За результатами вибіркового змагання здійснюється поділ на дивізіони таким чином, щоб найкращий результат не перевищував більше, ніж на 15 % найслабший результат. Це пов'язано з тим, щоб створити справжні змагальні ситуації і надати всім учасникам можливість відзначитися, перемагати. Кількість спортсменів в одному дивізіоні складає від 3 до 8 осіб.

Не пізніше, ніж через 15 хв. після завершення фінальних змагань проводиться нагородження. Нагороджуються всі учасники.

Бажано для цього виготовити п'єдистал для 8 місць.

Види спорту і їх кількість відбирається відповідно до умов і побажань організаторів змагань. Для їх організації і проведення тренувальних занять залучаються волонтери.

Для спортсменів із затримкою розумового розвитку можна використовувати такі види спорту: плавання, стрибки в воду, велоспорт, кінний спорт, волейбол, баскетбол, футбол, теніс, важка атлетика, художня і ритмічна гімнастика, бадмінтон, гандбол, роликові коньки, легка атлетика, а також зимові види спорту: лижні гонки, фігурне катання, хокей, ковзаняр. Спорт.

Для того, щоб створити можливості змагатися для всіх рівнів здібностей, різного фізичного стану і розвитку, дозволяється модифікувати для різних дивізіонів окремі види. Наприклад, за програмою з легкої атлетики можна вибирати в залежності від можливостей атлетів:

Ходьба

– ходьба на 10 м із підтримкою

- Забіги
  - спортивна ходьба на 15000 м.
  - спринт 25 м
  - естафета 4x100/400
  - марафон
  - 100 м з бар'єрами
- Метання
  - метання тенісного м'яча
  - метання м'яча
  - метання диска
- Види програми з використанням візка
  - моторизований слалом 30 м
  - слалом 30 м
  - 400 м
- Стрибки
  - стрибки у довжину з місця
  - стрибки у довжину
  - стрибки у висоту

Спортсменів із розумовими вадами, які мають хороший фізичний розвиток можна залучати у тренувальний процес разом із здоровими однолітками.

Для ефективної організації тренувального процесу необхідно дотримуватися певних принципів:

- часта повторюваність і взаємодоповнюваність вправ;
- використання декількох однакових ключових слів при певних видах роботи;
- відповідність рівнів навчання до можливостей;
- постійна оцінка досягнень спортсмена;

Засвоєння спортивних навичок та участь у спортивних змаганнях СО забезпечує соціальну інтеграцію дітей із затримкою інтелектуального розвитку, формує впевненість в собі поліпшує фізичний розвиток зміцнює організм розвиває здатність до ефективної самооцінки. Крім того, до проблем цієї категорії людей із особливими потребами привертається увага засобів масової

інформації, громадськості, здійснюється підтримка сімей, а самі учасники набувають фізичних і психологічних навичок, які готують їх до подолання життєвих труднощів у майбутньому.

ПАНОРАМА ПОДІЙ УКРАЇНИ ПЕРЕМОЖНА ПАРАОЛІМПІАДА

28 вересня на прадавній батьківщині Олімпійських ігор урочисто згасло параолімпійське полум'я і світ дізнався про закінчення XII літніх Параолімпійських ігор. Близько 4000 спортсменів із 136 країн показали нам, як потрібно змагатися як у спорті, так і в житті, адже виступи їхні стали втіленням майстерності, професіоналізму та самовдосконалення. Українських параолімпійців було серед них не так вже й багато – лише 88 спортсменів і спортсменок, проте так гучно та здивовано про Україну як авторитетного члена параолімпійської спортивної сім'ї заговорили вперше.

У загальному заліку Україна стала шостою, залишивши позаду майже всі держави Європи. Запорукою цього стали 55 параолімпійських медалей, серед яких 24 золотих, 12 срібних нагород та 19 бронзових. Українські параолімпійці змагалися у 9 видах спорту і крім здобутих медалей їм вдалося встановити більше десяти світових та параолімпійських рекордів.

А найяскравіший спалах емоцій і переживань вибухнув на футбольному полі. У півфіналі українські футболісти забили 4 м'ячі у ворота російської команди, а у фіналі їхнього натиску не витримала провідна країна футбольного світу Бразилія - також 4 забитих голи у її ворота. 12 українських хлопців показали усьому спортивному загалу що таке український футбол і разом з лавровими вінками гідно прийняли високе звання параолімпійських чемпіонів. Серед них наш земляк воротар збірної України з футболу серед інвалідів ДЦП Ігор Косенко.

У параолімпійських іграх крім Косенка І. брали участь ще двоє рівнян: важкоатлетка Любов Семенюк (пауерліфтинг в категорії до 71 кг) та дзюдоїст Олександр Помінов, який виборов шосте місце.

*На фото рівняни-учасники XII
Параолімпійських ігор: зліва на право
Помінов О.М., начальник обласного
центру „Інваспорт” Кучер В.О., Косенко
І.В., в центрі Семенюк Л.А.*

www.is.Lviv.ua/believe

ПАНОРАМА ПОДІЙ РЕГІОНУ

Рівне

Параолімпійська вершина мрій

Футболіст Ігор Косенко у складі збірної став чемпіоном. Він є другим воротарем, а тому вийти на поле тренери дозволили йому лише у поєдинку з аргентинцями. По приїзді до Рівного Ігор, який, виступав серед інвалідів ДЦП, був дуже щасливим, адже «золото» Параолімпіади для нього набагато почесніше та бажаніше за золоті медалі чемпіонатів світу та Європи. Зараз Косенко планує більше часу приділити навчанню (він є студентом РЕГІ), а також лікуванню.

— Ігор обов'язково буде відзначений грошовою винагородою, — переконує начальник облспорту управління Микола Петренчук. — Про суму зараз говорити складно, проте якщо призеру чемпіонату Європи з важкої атлетики Анатолію Мушику ми

виділили 5 тисяч гривень, то для параолімпійського чемпіона, думаю, буде сума у кілька разів більша.

Має намір відзначити Косенка і міська влада, зокрема, голова Рівного Віктор Чайка пообіцяв зразу ж по завершенні гулянь, присвячених Дню міста, зайнятися квартирним питанням родини Косенків.

А ось Олександр Помінов своїм виступом залишився не дуже задоволений, оскільки теж розраховував на медаль. Як це не прикро, у своєму другому поєдинку Олександр програв німцю, якого перед цим легко переміг на одному з турнірів.

Помінов О. з тренером

— Параолімпійські ігри для спортсменів-інвалідів — це вершина мрій, — ділиться враженнями тренер Помінова Михайло Романкевич, який теж був присутній на змаганнях. — Ігри важко порівняти з якимись іншими стартами. Не знаю, чим це пояснити, але більшість чемпіонів світу в дзюдо попрогравали вже в перших поєдинках.

Незважаючи на поразку, в Олександра Помінова від Афін залишилося чимало приємних згадок:

— Олімпійське селище, яке до цього бачив лише по телевізору, незабутнє відкриття змагань із салютом, екскурсії по Афінах, походи на море, спогади залишилися незабутні. До речі, для учасників змагань проїзд у транспорті був безкоштовний.

У доволі непростій ситуації в Афінах опинилася Любов Семенюк. За словами її тренера Михайла Коверзи, спортсменка була цілком готова до боротьби за медаль, проте незадовго до старту отруїлася. Любов

попросила поставити тренера збірної у першій спробі їй меншу вагу, ніж звичайно. Тренер ніби погодився, але врешті вчинив інакше. Любов, яка налаштовувалася на іншу вагу, в першій спробі штангу не підняла. Далі, згідно з правилами, вагу потрібно було лише підвищувати, а до цього рівнянка виявилася неготовою.

Загалом керівництво нашого спорту оцінює виступ рівенських параолімпійців як вдалий і розраховує, що за чотири роки у Пекіні число наших делегатів стане більшим, принаймні перспективні спортсмени в «Інваспорті» є.

<http://www.rivnepost.rv.ua/showarticle.php?art=009004>

Понад 18 тисяч хворих мешканців області на цукровий діабет майже повністю забезпечені необхідними ліками, зокрема, інсуліном. На конференції приуроченій Всесвітньому дню діабетика, яка відбулась 25 вересня, голова Рівненської обласної асоціації Михайло Літвіщенко підкреслив, що основною причиною поліпшення ситуації є створення чотири роки тому асоціації „Діабетик”.

Президент Всеукраїнської громадської організації „Український діабетичний союз” лікар-ендокринолог Павліна Калініченко відмітила, що майже 80% стану хворої людини залежить від неї самої, і тому широко потрібно застосовувати метод індивідуальної роботи з кожним пацієнтом. З цією метою розроблено програму створення діабетичних осередків у всіх районах нашої області.

<http://www.ogo.rv.ua/>

У Рівному відбулись XI спортивні ігри інвалідів, присвячені дню фізичної культури і спорту. В змаганнях

взяли участь 160 інвалідів-спортсменів. Змагання проходили з міні-футболу серед спортсменів-інвалідів ДЦП, ОРА; з армспорту в нозології ОРА. З пауерліфтингу виборювали першість 16 чол. в захворюванні ОРА, ДЦП, вад зору. 18 спортсменів з ураженням органів слуху відстоювали свою першість в шаховому турнірі.

На рівненському стадіоні “Олімп” відбувся матч з футболу серед спортсменів з вадами слуху, де першість здобули спортсмени з Острога.

Переможцем з пауерліфтингу серед чоловіків став Мурашко О. з Рівного у вазі до 68 кг, Джеджера Н. з Сарн у вазі до 100 кг та Копитюк В. з с. Зоря Рівненського району (нозологія зору).

В змаганнях з армспорту перші місця вибороли Панчук О. з Сарн та Кіщенко П. з Кузнецовська. В нозології зору І місце зайняв Довгунець В. з Клевая.

В настільному тенісі серед чоловіків першими були Білашицький П., а серед жінок острожанка Ільченко А.

В шаховому турнірі першість завоювали Жученя О. та серед чоловіків Осимчук В. (м. Сарни).

У міні-футбольній грі перемогу виборола команда УТОС з Рівного.

Переможцями в більярді були Ніколаєнко В., Серкін С. (м. Рівне) та Яша М. (м. Сарни).

*Матеріал наданий
Обласним товариством „Інваспорт”.*

* * *

Вийшов з друку другий випуск літературного альманаху „Наше коло”. Автори поетичних творів – юні таланти, члени літературно-мистецьких об’єднань Рівненщини. Є серед них – молоді люди з особливими потребами. Зініціював видання альманаху Олександр

Євтушок, член Національної спілки письменників України, відомий читачам, як автор книги „Рома і Дмитро Трироги”.

Електронну версію видання можна прочитати на сайті Рівненської державної обласної бібліотеки <http://libr.rv.ua/>.

* * *

Дев'ятий рік підряд Рівненський територіальний центр медико-соціального обслуговування та реабілітації інвалідів з порушенням опорно-рухового апарату організовує табір відпочинку та активної реабілітації інвалідів, що пересуваються у візках.

Щороку під завісу літа центр організовує десятиденний табір активної реабілітації та відпочинку в с. Олександрія Рівненського району на базі дитячого оздоровчого комплексу “Експрес” від Рівненської дирекції залізничних перевезень Львівської залізниці. Фінансується даний проект за рахунок коштів міського бюджету, фонду інвалідів, спонсорських надходжень.

Тут оздоровлюються не лише інваліди з Рівного, а й з інших куточків Рівненщини. Спеціалісти Центру теж переїздять у табір і в такий спосіб інваліди-візочники мають змогу пройти за бажанням диспансеризацію, лікування, одержати необхідні процедури і звичайно ж відпочити, насолоджуватись чудовими краєвидами. Тут для відпочиваючих готується не лише дієтичне харчування, але й цікава програма дозвілля, всілякі спортивні змагання, чемпіонат табору з настільного тенісу, шахів, рухливі ігри на візках.

За період перебування в таборі пацієнти Центру міцніють фізично і зцілюються духовно, заводять нові знайомства.

Вільне слово. – 2004. – 11 серп.

Дубно

У Дубні 5 років тому створено Товариство інвалідів з дитинства, яке сьогодні налічує 500 чол. мешканців міста і сіл району. В планах Товариства – відкрити власне підприємство.

Свої зустрічі, свята і дні спілкування члени Товариства інвалідів з дитинства проводять в

затишному кафе “Забава”. Частими гостями тут є лікарі, юристи, інші спеціалісти-консультанти.

Вісник Дубенщини. – 2004. – 19 серп.

ТВОРЧИСТЬ

*Віктор Володимирович Буткевич.
Народився 12 червня 1971 р. в селі
Берестя Дубровицького р-ну.*

Закінчив 8 класів середньої

школи. Навчався в Дубровицькому

ПТУ-№6. Служив у війську.

*В 22 роки втратив зір. З шкільних років писав вірші,
які друкувались в районних та обласних газетах,
літературному віснику “Заспів”.*

Пише вірші, грає на гітарі.

Научи полюбить эту женщину
Подарившую мне белый свет
Моим сердцем слепым незамечену
Тридцять с лишним потеряных лет.

Ты прости, меня, Господи, грешного
За мою вот такую Любю
К той седой, Тобой даную, Женщине
Что имею в себе её кровь.

Дай мне силы, Господь, эту Женину
Без стыда со слезами обнять
На мою нелюбовь не обижену
Всё молящуюся за меня.

Днём и ночью просящая в Господа
Чтоб прошла стороной её боль
И она в мир иной не ушла пока
Блудный сын возвратился домой.

Нету более выше той женщины
Что когда-то всю ночь на пролёт
Пела песни для нас колыбельные
И поныне при встрече поёт.

На колених стою не пред женщиной
Не могу пред такою стоять
Поклоняюсь я Господу вечному
Что дал женщину, именем, мать.

* * *

Не шукайте ви друзів багато,
Краще буде, коли він один.
І хай буде на всякий випадок
Для лихих безнадійних годин.
Бо в лиху безнадійну годину
Всі забудуть тебе, як те зло,
Що вже втратило всю свою силу
І сховалось навіки воно.
І жінок не шукайте багато,
Бо на світі вона лиш одна,
Що у серці розпалить багаття.
Нареченою зветься вона.
Ані подруги, ані коханки,
Не дадуть тобі стільки тепла
Скільки може ота лише дати,
Що у брід за тобою пішла
І батьків не шукайте багато,
Бо на світі вони лиш одні,
Чи то бідні вони, чи багаті,
Чи старенькі, чи ще молоді
Все одно лише батько і мати
Нам фізичне дарують життя,
Хоч дорослий, далеко від хати,
Та для них ти назавжди дитя.
І богів не шукайте багато,
Бо на світі один лише Бог,
Що воскрес, коли був розп'ятим
І не треба нам більше Голгоф.

Ірина Плюхіна – випускниця РДГУ, спеціальності “Бібліотекознавство і бібліографія”, інвалід по зору, мешкає в Рівному.

Душа України

О мово моя,
Душа голосна України.
Ти в серці моєму
Давно оселилась навик.
Все щастя в тобі,
Мов у райських куточках
Едему
Блукаю в тобі вже не день
І не тиждень не рік.
Ми – українці!
Ми – народ!
Землі своєї діти,
А мова – до скарбниці код,
Бо далі треба жити
На різних мовах плаче світ,
Радіє і сміється.
Ні!
В мене серце,
Не граніт
На голос ще озветься.
Так, в Україні є душа,
То мова материнська.
Вона для мене не чужа.
Вона – моя колиска.
Почула слово перше я.
У серці зберігаю.
О мово!
Пісня солов'я!
Зі мною будь, благаю!
О так!
Ми – люди
Ми – живі
Бо є у нас чудова мова.

Ми не комахи у траві.
Вона як пісня,
Як основа
Душа без неї не живе
І серце не радіє
Не почалось життя нове.
Ні!
Сонце вже не гріє.
Плекайте, люди,
Все життя,
Оберігайте мову.
В ній сльози,
Біль і каяття.
Ні!
Це не випадково.
Ми йшли до волі крізь віки
Крізь біль і лихоліття.
Відкрила мова нам стежки
В нове тисячоліття.
Дай сили, Боже,
Щоб дійти,
Щоб волю не зламати.
Так, шлях до світлої мети –
Це мова, Бог і мати
Моя колиска – Рідна мова.
До неї я звертаюсь знову.
Іду, як мати до дитини.
В ній слово, голос України.

Рідна мова

О мово рідна, українська!
В ній пісня щира материнська.
Слова прості.
Усім знайомі.
Вона звучить у кожному домі.
Вона з дитинства нам знайома.
Ні !
Не здолає серце втома.
Вона барвиста, веселкова
Чи я знайду потрібне слово.
Так,
Мова – пісня солов'їна.
В ній небо, сонце, Україна.
Діброви, гори і поля,
Бо українська це земля.
Тут мова ніжна
Українська,
Мов колискова материнська.
О мово !
Ти завжди зі мною
Мов річка з чистою водою.
Живеш ти у віршах
У піснях.
Складний пройшла доволі шлях.
Ти схожа на весняне поле.
О Боже мій !
О доле – доле.

ПОВІР У СЕБЕ

ЛЮБОВ І ДРУЖБА У ЖИТТІ ДМИТРА ВОЛЯНЮКА

Елла Білюк, м. Острів

Дивлюсь на це хороше сімейне фото. На ньому ще молоді батьки і дорослі гарні діти. Щасливі мами, батько, сестра, що приїхали з Рівненщини на присягу до сина і брата, й сфотографувалися на одній з площ Києва. Я знайома з усією родиною і добре знаю їх складну життєву дорогу до щастя...

Біда прийшла до Волянюків, жителів міста Острога Рівненської області 14 років тому, коли подружжя було у розквіті молодих сил. Дмитру – 35, Катерині – 29 років. Виховували двійко діток – сина Сашу, що мав ти в перший клас, і третьокласницю Ірочку. Як грім серед ясного неба вдарила звістка, що Дмитро, щойно виїхавший у відрядження до Запоріжжя, лежить там у реанімації. Важкий для сприймання нещасний випадок, фатальна мить у житті здорового, сильного чоловіки, що звели все до страшного діагнозу (цитую головну частину - авт.): "...спинно-мозкова травма, закритий перелоמו-вивих С2 позвонка, ушиб спинного мозку ІІІ-ступеню на цьому рівні, струс головного мозку, забійна рана голови, тетрапарез, порушення функції тазових органів за типом затримки, пролежінь кресця..."

Він лежав майже без ознак життя: стовідсоткова нерухомість. Тільки слух і зір слугували йому. Лікарі пророкували йому один шанс із тисячі. Щоб хоча б частково повернулася чутливість, треба було постійно розминати, масажувати руки, ноги, кожний палець. Три місяці Катерина, що приїхала до запорізької клініки, пристроївши дома дітей по людях, чергувала з батьком Степаном Івановичем над нерухомим тілом чоловіка. Падала з ніг. Забувалася у сні на короткий час і прокидалася з надією, що страшний сон скінчиться. «Все було, як у тумані, і ніби не зі мною», – розказує Катя. Мабуть дійсно страждання роблять людину сильнішою. Бо звідки бралися сили забути про все і в обмеженому просторі палати боротися за життя чоловіка... А сон наяву

продовжувався і ставав справжнім кошмаром: «Передайте для жінки, як немає костюма нового для чоловіка, то хай купляє, або «Нащо переводити ліки, все одно помре...» – такі, нехай не навмисне сказані слова довелось їй почути.

Світ меркнув у очах знесиленої молодої жінки. А тут ще Дмитро почав кричати криком, бо ж боліла кожна клітинка – це поступово поверталася чутливість. І чим більше він кричав, тим більше душа, перевертаючись від жалю, раділа – буде, буде жити...

Крім зору і слуху у нерухомого Дмитра залишилася ще одна суто людська якість, яку не забрала травма, – це сила волі. І ця воля, зібрана мозком «у кулак», виявилась сильнішою за дорогі ліки, вона вирвала у долі той єдиний з тисячі шанс.

«Коли лежав на випякці, – розказує Дмитро, – лікар примушував ходити і бігати подумки. Тобто мозок давав наказ нерухомим кінцівкам робити уявні рухи. Від цієї напруги без зворотнього зв'язку страшенно боліла голова. А лікар наполегливо питав: „Скільки "пройшов" сьогодні, а скільки "пробіг"?.. Мало! Треба більше, щоб ноги не забували рухи”. І коли, як велике досягнення, Дмитро зміг звернути пальцем лівої ріки дулю, то лікар аж поцітував його. А до Катерини сказав: „Це – твоя заслуга, твоя любов повернула його до життя...”

Лежав два місяці в Рівному, потім – місячний курс реабілітації в санаторії імені Бурденка в Саках, і лише через півроку після рокового відрядження повернувся додому. Син і дочка, налякані усім, що сталося, по-дитячому щиро зраділи, побачивши батька. Нехай і принесли його у плащ-палапці і не встає він, але живий, бачить і говорить до них. І допомагали мамі як могли, чергуючи біля тата.

Доля пропонувала Дмитрові малорухоме напівлежаче життя. Та цей варіант не влаштував сильну (навіть прізвище Волянюк – від слова "воля"), вольову особистість. Через рік дізнався Дмитро про російський центр реабілітації Валентина Дікуля. Захопився цим, наполог, знайшлися люди, що допомогли організувати поїздку, і десять днів пробув там, у Москві. Привезли звідти схеми реабілітаційних вправ і відповідний тренажер. Але він вже бачив, відчував, що треба підлаштувати все це під своє малорухоме тіло, збагатити суто індивідуальним комплексом рухів. А для цього були необхідні ще тренажери і реабілітаційне знаряддя.

І тут прийшли на допомогу друзі-спортсмени, тренери місцевої ДЮСШ. Вони знайшли тренажери, поставили шведську стінку і кімната Дмитра перетворилася на спортивний зал. Олег Камінський і Іван Іванів, чергуючи по тижню, три-чотири години щоденно пристосовували тренажери до малорухомого тіла і поступово змушували його рухатися. Ноги почали раніше

виконувати свої природні рухи і тому кожен день Дмитро „гуляв” зі своїми друзями-„лікарями”, причому по півтори години щоденно за будь-якої погоди. Після такої напрути знесилений падав на ліжко. Лікар Сергій Бедаковський проводив свої лікувальні методи, а також особливий вид масажу. Так було протягом шести страшних реабілітаційних років, коли організм пристосовувався до нового життя, а близькі люди до іншого Дмитра. І страшна недуга поступово, але почала відступати.

У 1995 році за рекомендацією начальника обласного центру інвалідного спорту «Інваспорт» В.О. Кучера Дмитра Волянкока обрали головою Острозького інвалідно-спортивного клубу «Повір у себе» на громадських засадах. За його ініціативою і активній участі був обладнаний районний інвалідний спортивний клуб, де проводили дозвілля і займалися на тренажерах інваліди. Був залучений лікар, який проводив масаж і давав консультації. Відчув тоді Дмитро, що потрібен людям. Не став він тягарем для близьких, а, навпаки, почав допомагати поверненню інших до повноцінного життя.

Ще у 1993 році одержав автомобіль «Запорожець» з ручним управлінням. Та руки залишалися слабкими. Дев'япірічний Сашко став татовими руками – ще з-під керма дивився, а вже правив авто. З 10 років почав підміняти батька за кермом на віддалених від траси дорогах. Нині Олександр – курсант Національної академії внутрішніх справ України. Дочка Ірина після закінчення педагогічного університету працює інспектором у міському відділі молоді і спорту.

А сам Дмитро Олександрович, в минулому кандидат в майстри спорту з автоспорту, неодноразово виступав за острозький районний комітет ДОСААФ, у 1997 році очолив міжрайонну організацію ТСО України. „Приміщення було запущене, – розказує він, – дах над гаражами протікав, організація мала борги”. Але посада відповідальна і не хотів її голова, щоб були поблажки для нього як інваліда. Тому засукав, як мовиться рукава і взявся до роботи.

Нині всьому дає раду – 6 штатних працівників, 8 одиниць транспорту, гаражі, майстерня, будується котельня для газового опалення. В приміщенні акуратне фойє з квітами і новими стендами, строгий кабінет. І він, Дмитро Олександрович Волянко, керівник цього невеликого, але міцного господарства, який залишився повноцінною людиною завдяки вірним друзям і самовідданий любові близьких..

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бен ван дер Стам. Допомога дитині при церебральному паралічі: Практичні поради. – Львів: Місіонер, 1995. – 72 с.
2. Бріскін Ю.А., Передерій А.В., Строкатов В.В. Паралімпійський спорт: Навч. посібник. – Львів, 2001. – 141 с.
3. Вихрук Т.И., Лисовский В.А., Сологуб Е.Б. Основы терапии и наследственной патологии: Учебное пособие. – М., 2001. – 208 с.
4. Гансе К.А., Кауфман Р.К., Сейфер С. Освіта та культура демократії: Перекл. з англ. – Львів, 2001. – 152 с.
5. Дети с отклонениями в развитии: Метод. пособие / Сост. Н.Д. Шмапо. – М., 1997. – 128 с.
6. Елен Р. Данієлс, Кей Стаффорд. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. – Львів, 2000. – 256 с.
7. Ілляшенко Т.Д., Обухівська А.Г. Як навчити дітей з порушеннями психофізичного розвитку. – К., 2003. – 120 с.
8. Коррекционные подвижные игры и упражнения для детей с нарушениями в развитии / Под ред. Л.В. Шапковой. – М., 2002. – 212 с.
9. Ля Вонн Джекер. Інструкції до домашньої програми для немовлят і малих дітей: Перекл. з англ. – Львів, 2000. – 57 с.
10. Ля Вонн Джекер. Перенесення і підйом дітей та піддітків: Листки домашніх інструкцій: Перекл. з англ. – Львів, 2000. – 27 с.
11. Мари Киллипи. Детский церебральный паралич. История о том, как родительская любовь победила тяжелую болезнь. – СПб., 1998. – 210 с.
12. Максимова Н.Ю., Мільотіна К.Л., Піскун В.М. Основи дитячої патопсихології: Навч. посібник. – К., 1996. – 464 с.
13. Масловова Е.М. Ребенок с отклонениями в развитии: Ранняя диагностика. – М., 1992. – 94 с.
14. Мапошин И.Ю. и другие. Как развивать память. – М., 1997. – 447 с.
15. Нижник Л., Сагірова О. Допомога дітям з особливими потребами. – К., 2004. – 240 с.
16. Романчик О. Дорога любові. – Львів, 2001. – 128 с.
17. Ткаченко М., Кравченко Р. Психіатричний діагноз у дитини: Інформація для батьків. – К., 1999. – 48 с.
18. Финни Н.Р. Ребенок с церебральным параличом. Помощь, уход, развитие: Книга для родителей. – М., 2001. – 336 с.
19. Уилсон Джуди. Группы самопомощи: Организация и работа группы самопомощи. – Запорожье, 1999. – 108 с.

20. Шапкина Л.В. Средства адаптивной физической культуры: Методические рекомендации по физкультурно-оздоровительным и развивающим занятиям детей с отклонениями в интеллектуальном развитии. – М., 2001. – 152 с.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Колектив бібліотеки звертається до Вас із проханням поділитися своїми думками щодо нашого видання.

Ваші пропозиції і зауваження ми завжди враховуємо у своїй роботі, адже ми працюємо для Вас.

Пишіть нам про свої побажання стосовно поліпшення якості Бюлетеня: можливої зміни рубрик, наповненості, спрямованості, розширення тематики тощо.

АНКЕТА

1. З якими випусками інформаційного бюлетеня “Інва.net” Ви ознайомилися? _____
2. Звідки дізналися про даний бюлетень? _____
3. Які з прочитаних випусків “Інва.net”, на Вашу думку, є найбільш інформативними, корисними і цікавими? Чим саме?
_____
4. На які питання юриста Ви хотіли б отримати відповідь?
_____
5. На які питання психолога Ви хотіли б отримати відповідь?
_____
6. Які рубрики, на Ваш погляд, слід започаткувати?
_____
7. Які теми варто розкрити в наступному випуску?
_____

Дякуємо за співпрацю.

Анкету надсилайте на адресу:

33000, м. Рівне, пл. Короленка, 6

Рівненська державна обласна бібліотека

(Відділ маркетингу)

E-mail: library@libr.rv.ua